



www.conpolis.eu

Οι Βασικοί Σκοποί της Ομοσπονδίας εν συντομία:

- Η ενίσχυση των σχέσεων, η ανταλλαγή ιδεών και η αλληλεγγύη μεταξύ των ανά τον κόσμο Κωνσταντινουπολιτών.
- Η προάσπιση και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ειδικότερα των δικαιωμάτων των Κωνσταντινουπολιτών, όπως αυτά προστατεύονται από τις διεθνείς συνθήκες και συμβάσεις προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου.
- Η συμπαράσταση και υποστήριξη προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως

Φεβρουάριος 2024 Τεύχος 13/2

- Οι Μαζικές Απελάσεις των Ρωμιών της Πόλης 1964-65,σ.1-3,5-11.
- Αποστολή της ΟιοΜκω στην Πόλη,σ.4.
- Ημερίδα Νέων, σ.12.
- Κοινωνική Αλληλεγγύη, σ.13-14.
- Κοσμέτιο Ιδρυμα, σ.15-18.
- Άρθρο του Εμίν Ντιρβάνα 1ου Πρέσβη της Τουρκίας στην Κύπρο (15/5/1964),σ.19-29.
- Η Ι.Μ. Αγίου Νικολάου Πριγκήπου, σ.30-25.

Μηνιαία Ενημέρωση Οικουμενικής Ομοσπονδίας Κωνσταντινουπολιτών
Monthly Bulletin of the Ecumenical Federation of Constantinopolitans
Istanbulu Rumların Evrensel Federasyonu Aylık Bülteni

60 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΟΡΥΦΩΣΗΣ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ ΤΗΣ ΡΩΜΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ
– 16 ΜΑΡΤΙΟΥ 1964- Η ΜΑΖΙΚΗ ΑΠΕΛΑΣΗ ΕΤΑΒΛΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΗΚΩΩΝ

Απόσπασμα από τα Επίσημα Πρακτικά της Συνδιάσκεψης της Λωζάννης: «Όλοι οι Έλληνες της Κωνσταντινούπολης ανεξάρτητα της υπηκοότητας τους, Τουρκική ή Ελληνική, θα τους επιτραπεί η διαμονή τους, εξαιρουμένων όσων είχαν έρθει στην Κωνσταντινούπολη μετά από την 30 Οκτωβρίου 1918»*.

60 YEARS OF INITIATING THE OPERATION OF UPROOTING THE GREEK-ORTHODOX COMMUNITY OF ISTANBUL— 16 MARCH 1964—THE MASS SCALE DEPORTATION OF ETABLIS GREEK CITIZENS.

Extract from the Official Proceedings of Lausanne Treaty Minutes: All Greeks resident in Constantinople without distinction whether of Turkish or Hellenic nationality, were to be allowed to remain there, with the exception who had migrated to Constantinople since the 30th October 1918»*.

İSTANBUL RUM TOPLUMUNUN KİTLESEL SÜRGÜN OPERASYONUNUN 60 YILI - 16 MART 1964 - ETABLİS YUNAN VATANDAŞLARININ KİTLESEL SINIR DIŞI EDİLMESİ.

Lozan Antlaşması Tutanaklarının Resmi Tutanaklarından alıntı: «30 Ekim 1918'den bu yana İstanbul'a göç edenler hariç, Türkiye veya Yunanistan uyruklu olup olmadığına bakılmaksızın İstanbul'da ikamet eden tüm Rumların orada kalmasına izin verilecektir»*.

***Lausanne Conference on Near Eastern Affairs 1922-23. Records of Proceedings and Draft Terms of Peace. Presented to Parliament by Command of his Majesty. Turkey No. 1(1923), London 1923, page: 320.**

Η Οικουμενική Ομοσπονδία Κωνσταντινουπολιτών
σε συνεργασία με το
Σωματείο Ελλήνων Υπηκόων Απελαθέντων εκ Τουρκίας
οργανώνει Ημερίδα

**Εξήντα Χρόνια από την έναρξη των Απελάσεων Ελλήνων Υπηκόων από την
Πόλη ως κορύφωση των παραβιάσεων Διεθνών Συνθηκών κατά της
Ελληνορθόδοξης Μειονότητας**
Σάββατο 6 Απριλίου 2024, ώρα 10.00
Στο Πνευματικό Κέντρο Κωνσταντινουπολιτών

Θεματολογία της Ημερίδας :

-Χαιρετισμοί

-Η Προετοιμασία και οι Μηχανισμοί κατάστροφης των Απελάσεων.

-Οι Γενικότερες επιπτώσεις των Απελάσεων την περίοδο 1964-66 στην Κοινότητα των
Ρωμιών της Κωνσταντινούπολης.

-Τα ίχνη του τραύματος μετά από 60 χρόνια.

-Τι πρέπει να γίνει για την Αποκατάσταση της ζημιάς
που υπέστη η Ελληνορθόδοξη Κοινότητα σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο
Δικαιωμάτων του Ανθρώπου



Εικόνες από τον μαζικό εκτοπισμό των Ρωμιών της Πολης 1964-65 από την Κυβέρνηση της Τουρκίας λόγω των δήθεν αντικρατικών τους ενεργειών
Sözde Zararlı Faaliyetler yaptıkları için devrin Türkiye Hükümeti tarafından Etablis statüsünde İstanbullu Rumların 1964-65 yıllarında kitlesel tehciri



Αποστολή της Αντιπροσωπείας της ΟιομΚω στην Κωνσταντινούπολη Γενέθλια της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου

Η αντιπροσωπεία του Δ.Σ. της ΟιομΚω αποτελούμενη από τον Νικόλαο Ουζούνογλου και Νικόλαος Αναγνωστόπουλο επισκέφθηκε την Πόλη την περίοδο 27/2-29/2/2024 την Πόλη. Οι δύο εκπρόσωποι έγιναν δεκτοί από την Α.Θ.Π. τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο και στον οποίο υπέβαλαν τις ευχές όλων των μελών του Δ.Σ. και των σωματείων της ΟιομΚω επί την ευκαιρία των γενεθλίων Του και ενημέρωσαν επί των τρεχόντων θεμάτων που προσπαθεί η ΟιομΚω.



Επίσης η αντιπροσωπεία της ΟιομΚω συναντήθηκε με τον Γενικό Πρόξενο της Ελλάδος Πρέσβη κ. Κωνσταντίνο Κούτρα, τον Πρόεδρο του ΣΥΡΚΙ κ. Γεώργιο Παπαλιάρη, τον Πρόεδρο της Κοινότητας Χαλκηδόνος κ. Γιάννη Ντεμιρτζόγλου, τον Πρόεδρο της Κοινότητας Παναγίας Μπαλίνο κ. Συμεών Σολταρίδη και άλλους Κοινοτικούς παράγοντες. Επίσης η αντιπροσωπεία εκπροσώπησε την ΟιομΚω στον δείπνο που παρατέθηκε από τους Οφικιαλίους της Κωνσταντινούπολης στο ξενοδοχείο Ντιβάνω την 27/2/2024.

Μια αδιαμφισβήτητη απόδειξη του προσχεδιασμού του αφανισμού της Μαζικής Εκρίζωσης της Ρωμοσύνης της Πόλης

Η αλήθεια ότι η σχεδίαση της μαζικής εκρίζωσης της Ρωμοσύνης από την Κωνσταντινούπολη, είχε καταρτιστεί τουλάχιστον 7 χρόνια πριν, αποδεικνύεται από κατάθεση μάρτυρα που έγινε κατά την διάρκεια της Δίκης του Πογκρόμ των Σεπτεμβριανών της 6-7/9/1955 στην νήσο Πλάτη το 1960. Τα πλήρη πρακτικά της Δίκης αυτής έχουν δημοσιευτεί το 2007 με επιμέλεια της καθηγήτριας Emine Gürsoy Naskali (εκδόσεις Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού Τουρκίας—T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, ISBN 978-975-9173-37-1). Η στρατιωτική δικτατορία, που κατέλαβε την εξουσία με το πραξικόπημα της 27/5/1960, οργάνωσε σειρά δικών στην νήσο Πλάτη για τα κρατούμενα μέλη της Κυβέρνησης του Αντάν Μεντερές και του Προέδρου της Τουρκίας Τζελάλ Μπαγιάρ.

Μόνο τα Πρακτικά τριών από τις πολλές δίκες έχουν δημοσιευτεί μέχρι σήμερα και εκτός της αναφερόμενης, είναι οι δίκες : (α) του μωρού (κατηγορία ότι ο Α. Μεντερές είχε δολοφονήσει εξώγαμο τέκνο του) και (β) του σκυλιού (κατηγορία ότι ο Τζ. Μπαγιάρ είχε αγοράσει αφγανικό σκύλο από δημόσιους πόρους).

Κατά την δίκη των Σεπτεμβριανών την συνεδρία της 3/11/1960 ο μάρτυρας κατηγορίας στρατηγός Ρεφίκ Τουλγκά, που την περίοδο εκείνη ήταν Διοικητής του Στρατιωτικού Νόμου της Πόλης, ζήτησε να καταθέσει σε συνεδρία κεκλεισμένων των θυρών. Παραθέτουμε την ακριβή μετάφραση των Πρακτικών της κατάθεσης αυτής χωρίς κανένα σχολιασμό. Στη συνέχεια παρατίθενται τα πρακτικά σε τουρκική γλώσσα.



Μυστική συνεδρία

Μάρτυρας Ρεφίκ Τουλγκά. Ο έκπτωτος αρχηγός του κράτους τα επεισόδια της Κύπρου τα αντιλαμβάνεται ως ζήτημα τιμής και το θεωρούσε ως ζήτημα εσωτερικής πολιτικής. Μια ήττα στο θέμα αυτό (Κυπριακό) το θεωρούσε ως ήττα στο εσωτερικό. Σε συνομιλία που είχα με τον ίδιο αρκετές φορές επί του θέματος, των Ρωμιών της Πόλης επιμόνως μου έλεγε έντονα την ανάγκη εξάσκησης πιεστικών μέτρων

κατά των 30.000 Ελλήνων υπηκόων Ρωμιών και των Ελλήνων που ήταν ιδιοκτήτες ακινήτων και εύποροι και επιτελείο επί του Πατριαρχείου. Μάλιστα το έτος 1957 πριν αναχωρήσω για την Νάπολι, όταν τον επισκέφθηκα για να τον αποχαιρετίσω, μου είπε: πάνε και πες τον Αμερικανό διοικητή ότι ήμαστε αποφασισμένοι να λάβουμε πολύ σκληρά μέτρα, υπάρχουν οι Ρωμιοί της Πόλης και περισσότερο οι 30.000 εύποροι με ακίνητα Έλληνες υπήκοοι, υπάρχει το Πατριαρχείο, αυτούς θα τους διώξουμε (ξεπορτήσουμε) και επί αυτών θα λάβουμε σκληρά μέτρα, μου είπε πες τα αυτά στον διοικητή του NATO.

Βέβαια εγώ, για ένα θέμα που θα έχει επιπτώσεις στην υπόληψη και ασφάλεια της χώρας, το μετέφερα στον διοικητή του ΝΑΤΟ με πολύ πιο ήπιο τρόπο. Για τον ίδιο λόγο για αποφυγή ζημιάς στην χώρα ζήτησα να καταθέσω σε μυστική συνεδρία στο παρών δικαστήριο.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου: Τελειώσατε μάρτυς;

Κατηγορούμε Τζελάλ Μπαγιάρ ακούσατε τα λεχθέντα;

Κατηγορούμενος Τζελάλ Μπαγιάρ: Δεν θυμάμαι να έχω δώσει κάποιο τέτοιο καθήκον στον ίδιο, όμως δεν θέλω να καλυφθώ πίσω απ' ένα παραπέτασμα άρνησης λέγοντας ότι δεν θυμάμαι. Αν τον έχω αναφέρει κάτι τέτοιο αυτό δεν έχει καμιά σχέση με τα γεγονότα της 6-7ης Σεπτεμβρίου. Στο Κυπριακό ζήτημα για να στρέψουμε την κοινή γνώμη, την παγκόσμια κοινή γνώμη, προς την δική μας πλευρά και επειδή το τουρκικό έθνος στο ζήτημα αυτό αποφάσισε να κρατήσει σκληρή και πολύ αυστηρή στάση, δεν θα επιτραπεί ποτέ την ενσωμάτωση της Κύπρου στην Ελλάδα. Στο ζήτημα αυτό στο όνομα του εθνικού συμφέροντος, θα ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα, η αιτία ήταν ότι και εμείς θέλαμε να εξηγήσουμε ότι βρισκόμαστε υπό την πίεση της κοινής γνώμης. Η μαρτυρία αυτή του μάρτυρα δεν έχει σχέση με τα επεισόδια της 6-7ης Σεπτεμβρίου. Πρόκειται για ένα μακρόπνοο εθνικό ζήτημα, πρέπει να μείνει το Πατριαρχείο στην Κωνσταντινούπολη; Για έναν εκπρόσωπο του Βυζαντίου αιώνες και εδώ.....

Πρόεδρος: Αυτό είναι άλλο ζήτημα.

Κατηγορούμενος Τζελάλ Μπαγιάρ: Εγώ διευκρινίζω της απόψεις μου.

Πρόεδρος: Θα μείνουν ή δεν θα μείνουν. Επί του θέματος αυτού, που ενδιαφέρει τους Έλληνες ή για εμάς αποτελεί ζήτημα αλλά αυτό δεν έχει σχέση με τα επεισόδια της 6-7ης Σεπτεμβρίου.

Κατηγορούμενος Τζελάλ Μπαγιάρ: Αυτό ήθελα να τονίσω. Αλλοιωτικά η δική μου πολιτική προς τους Έλληνες, αν επιτρέπετε να εξηγήσω. Μετά απ' αυτό μπορώ να εκφράσω τις απόψεις μου επί του θέματος της Μειονότητας.

Πρόεδρος: Δεν έχει σχέση αυτό.

Κατηγορούμενος Τζελάλ Μπαγιάρ: Το ζήτημα του τρόπου συμπεριφοράς μας προς τους πολίτες μας αυτούς δεν συνδέεται με τα γεγονότα της 6-7ης Σεπτεμβρίου.

Πρόεδρος: Η σχέση μπορεί να είναι ως εξής: Δέχεστε μια τέτοια σχέση, δεν το αρνείστε. Το Κυπριακό ζήτημα εκλαμβάνεται ως εσωτερικό ζήτημα, λέγει ότι το Κυπριακό είναι εσωτερικό ζήτημα. Είναι αλήθεια ότι δεν έχει σχέση πλήρως με εξωτερικά ζητήματα όμως είναι λάθος να εκληφθεί ως εσωτερικό ζήτημα, είναι λανθασμένο. Για τον λόγο αυτό λέτε ότι για να λυθεί το Κυπριακό ζήτημα με σωστό τρόπο, υπερθεματίζεται να ασκηθεί πίεση προς το Ρωμαίικο Πατριαρχείο και τους Έλληνες υπηκόους Ρωμιούς. Για τον λόγο αυτό θα μπορούσαν να συνδεθούν τα γεγονότα της 6-7ης Σεπτεμβρίου με την αρχή αυτή (πιέσεις). Από την σκοπιά αυτή ο μάρτυρας καταθέτει ότι οι συνομιλίες μας είχαν αυτή την σχέση και δεν ήταν άσχετα. Εσείς τι λέτε επί αυτής της άποψης;

Κατηγορούμενος Τζελάλ Μπαγιάρ: Δεν θυμάμαι το ζήτημα. Αυτή είναι μια ακαδημαϊκή συνομιλία, δεν έχει σχέση με τα γεγονότα της 6-7ης Σεπτεμβρίου. Το ΝΑΤΟ είναι μία

στρατιωτική οντότητα, δεν καταλαβαίνω τον λόγο να αναφέρεται εδώ.

Πρόεδρος: Σφάλατε, το να του δοθεί ένα τέτοιο καθήκον (στον μάρτυρα) δηλαδή να μεταφέρει τα λόγια σας στον διοικητή του NATO το είδε ως σφάλμα, τα ανέφερε ηπιότερα και όχι όπως σκληρά τα ζητήσατε εσείς.

Υπάρχει κάποια ερώτηση;

Μάρτυρας Ρεφίκ Τουλγκά: Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, θέλω να εκφράσω ένα πρόσθετο σημείο, κατά τα επεισόδια αυτά υπήρχε σοβαρή διαφορά απόψεων μεταξύ του Κυπριακού και του προέδρου της Κυβέρνησης και του Κράτους, μετά από την επίσκεψη του Βασιλιά του Ιράκ μεταξύ τους υπήρχαν συνεχείς διαφωνίες. Επομένως υποθέτω ότι θα είναι ενήμερος για όλα αυτά τα θέματα. Μια άλλη αιτία που υποστηρίζει την άποψή μου αυτή είναι ότι ενώ είχε χρηματίσει για μεγάλο διάστημα Υπουργός Εξωτερικών μετέβη στο Λονδίνο, δεν του ανατέθηκε η αναπλήρωση του Υπουργείου Εξωτερικών και του ανατέθηκε η αναπλήρωση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας.

Πρόεδρος: Αυτά είναι θέματα εντός παρενθέσεων. Δεν είναι θέματα για κλειστή συνεδρία.

Μάρτυρας Ρεφίκ Τουλγκά: Συμφωνώ κύριε. Άτομα που βρίσκονται σε ανώτατες θέσεις του κράτους δεν πιστεύω ότι θα ενημέρωναν νομάρχες για τέτοια θέματα. Θεωρώ αυτό ως ηθικό καθήκον.

Πρόεδρος: Υπάρχουν ερωτήσεις προς τον μάρτυρα;

λυθεί το Κυπριακό ζήτημα με σωστό τρόπο, υπερθεματίζεται να ασκηθεί πίεση προς το Ρωμαίικο Πατριαρχείο και τους Έλληνες υπηκόους Ρωμιούς. Για τον λόγο αυτό θα μπορούσαν να συνδεθούν τα γεγονότα της 6-7ης Σεπτεμβρίου με την αρχή αυτή (πιέσεις). Από την σκοπιά αυτή ο μάρτυρας καταθέτει ότι οι συνομιλίες μας είχαν αυτή την σχέση και δεν ήταν άσχετα. Εσείς τι λέτε επί αυτής της άποψης;

Κατηγορούμενος Τζελάλ Μπαγιάρ: Δεν θυμάμαι το ζήτημα. Αυτή είναι μια ακαδημαϊκή συνομιλία, δεν έχει σχέση με τα γεγονότα της 6-7ης Σεπτεμβρίου. Το NATO είναι μία στρατιωτική οντότητα, δεν καταλαβαίνω τον λόγο να αναφέρεται εδώ.

Πρόεδρος: Σφάλατε, το να του δοθεί ένα τέτοιο καθήκον (στον μάρτυρα) δηλαδή να μεταφέρει τα λόγια σας στον διοικητή του NATO το είδε ως σφάλμα, τα ανέφερε ηπιότερα και όχι όπως σκληρά τα ζητήσατε εσείς.

Υπάρχει κάποια ερώτηση;

ηθικό καθήκον.

Πρόεδρος: Υπάρχουν ερωτήσεις προς τον μάρτυρα;

Μάρτυρας Ρεφίκ Τουλγκά: Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, θέλω να εκφράσω ένα πρόσθετο σημείο, κατά τα επεισόδια αυτά υπήρχε σοβαρή διαφορά απόψεων μεταξύ του Κυπριακού και του προέδρου της Κυβέρνησης και του Κράτους, μετά από την επίσκεψη του Βασιλιά του Ιράκ μεταξύ τους υπήρχαν συνεχείς διαφωνίες. Επομένως υποθέτω ότι θα είναι ενήμερος για όλα αυτά τα θέματα. Μια άλλη αιτία που υποστηρίζει την άποψή μου αυτή είναι ότι ενώ είχε χρηματίσει για μεγάλο διάστημα Υπουργός Εξωτερικών μετέβη στο Λονδίνο, δεν του ανατέθηκε η αναπλήρωση του Υπουργείου Εξωτερικών και του ανατέθηκε η αναπλήρωση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας.

Πρόεδρος: Αυτά είναι θέματα εντός παρενθέσεων. Δεν είναι θέματα για κλειστή συνεδρία.

Μάρτυρας Ρεφίκ Τουλγκά: Συμφωνώ κύριε. Άτομα που βρίσκονται σε ανώτατες θέσεις του κράτους δεν πιστεύω ότι θα ενημέρωναν νομάρχες για τέτοια θέματα. Θεωρώ αυτό ως Θεωρώ αυτό ως ηθικό καθήκον.

Πρόεδρος: Υπάρχουν ερωτήσεις προς τον μάρτυρα;

Ο συνήγορος του Οκταϊ Ενγκίν, Νεβζάτ Καραγκιούλ: Ζητάω να ερωτήσω στον μάρτυρα το εξής: Αν οι κατηγορούμενοι είχαν προσαχθεί στο δικαστήριο με αιτία τις αποτυχίες μας στην υπόθεσή μας του Κυπριακού, θα μπορούσε να συζητηθεί το θέμα ευρύτερα. Όμως αν γίνει δεκτό ότι το Κυπριακό ζήτημα είναι ζήτημα εσωτερικό και αν έχει αναχθεί σε υπερκομματικό θέμα μήπως η πολιτική αυτή είχε επιρροή στα επεισόδια στις 6-7ης Σεπτεμβρίου;

Πρόεδρος: Είναι θέμα αυτό να ρωτηθεί ο μάρτυρας;

Ο συνήγορος του Οκταϊ Ενγκίν, Νεβζάτ Καραγκιούλ: Αν δεχτούμε ότι το Κυπριακό ζήτημα είχε αναχθεί σ' ένα υπερκομματικό θέμα, θα μπορούσαν να συμβούν τα επεισόδια της 6-7ης Σεπτεμβρίου;

Πρόεδρος (προς μάρτυρα): Ως τελευταίο σημείο τι έχετε να πείτε;

Μάρτυρας Ρεφίκ Τουλγκά: Κύριε, αυτό αποτελεί εσωτερικό ζήτημα, δεν θα απαντήσω, είμαι στρατιωτικός.

Πρόεδρος: Οι υπόλοιποι μάρτυρες θα καταθέσουν την ώρα 13:00. Όταν τελειώσουμε θα συνεχίσουμε στην άλλη δίκη.

Τέλος της συνεδρίας 12:00.

* Ο **Οκταϊ Ενγκίν** υπήρξε το άτομο που εκτέλεσε την προβοκατόρικη ενέργεια της τοποθέτησης εκρηκτικού μηχανισμού στο Προξενείο της Τουρκίας Θεσσαλονίκης—οικία του Μ. Κεμάλ—την νύχτα της 4-5/9/1955 και που αποτέλεσε την σκανδάλη του Πογκρόμ την επόμενη ημέρα στην Πόλη. Αν και συνελήφθη από την ελληνική αστυνομία και παραπέμφθηκε σε δίκη κρατούμενος, μετά από πολιτική πίεση της Τουρκίας, απελευθερώθηκε και διέφυγε στην Τουρκία. Για πολλά χρόνια υπήρξε διευθυντής της υπηρεσίας «Επιτροπής επί Μειονοτήτων» που λειτούργησε την περίοδο 1962-2004 εντός του Πρωθυπουργικού Γραφείου της Τουρκίας και υπήρξε ο στρατηγικός σχεδιαστής του αφανισμού των Ελληνορθόδοξων Κοινοτήτων της Πόλης και των νήσων Ίμβρου και Τενέδου. Στην αναφερομένη Δίκη της νήσου Πλάτης 1960 αθώθηκε ενώ ήταν ουσιαστικός παράγοντας της οργάνωσης του Πογκρόμ της 6-7 Σεπτεμβρίου 1955.

GİZLİ CELSE

Şahit Refik Tulga: Sakıt Devlet Başkanı Kıbrıs hadiselerini bir izzetinefis meselesi telakki ediyor ve bunu bir iç politika mevzuu sanıyordu. Buradaki mağlubiyeti iç politikada da mağlubiyet sanıyordu. Bir çok defalar yapmış olduğumuz konuşmalarda İstanbul Rumları üzerinde İstanbul'da oturan mal, mülk sahibi olan ve adetleri 30.000 bulan Yunan teb'ası Rum veya Yunanlılar üzerinde ve nihayet Patrikhanenin üzerinde tazyik yapmanın lüzumunu şiddetle müdafaa ediyordu. Hatta 1957 senesinde Napoliye hareket etmezden evvel kendilerine veda etmek için gittiğim zaman Amerikalı Kumandana söyle, biz çok şiddetli tedbirler almak kararındayız; İstanbul'da Rumlar ve daha fazla olarak adetleri 30 bini bulan mal mülk sahibi Yunan teb'ası vardır, Patrikhane vardır, biz onları bu memleketten kapı dışarı edeceğiz ve üzerlerinde şiddetli tedbirler alacağız, bunu Nato Kumandanına söyle dediler. Tabi böyle, memleketin emniyet ve itibarı üzerinde tesirler yapacak böyle bir konuşmayı Nato Kumandanına daha çok hafif cümlelerle aksettirdim. Bununla ifade buyurduğunuz şahidin sözlerine yakın bir ifadenin memleketin emniyeti bakımından zararlı telakki ettiğim için gizli celsede dinlenmemi arz ve istirham ettim.

Başkan: Sözleriniz bu kadar. Sanık Celal Bayar işittiniz değil mi?

Sanık Celal Bayar: Kendisine böyle bir vazife verdiğimi hatırlamıyorum, fakat hatırlamıyorum demekle bir inkar perdesinin arkasına saklanmak niyetinde değilim. Eğer kendisine böyle bir şey söylemişsem bunun 6-7 Eylül hadiseleriyle asla alakası yoktur. Başlı başına mücerret bir meseledir. Kıbrıs davası meselesinde efkarı umumiyeyi cihan efkarı umumiyesini lehimize çevirmek ve Türk milleti bu davada gayet kat'i ve kesin olarak karar vermiştir ki, Kıbrıs'ı Yunanistan'ın ilhalkına asla müsaade edilmeyecektir. Bu husus milli menfaat namına, lazım gelen tedbirlere müracaat edilecektir; çünkü biz de Türk milletinin umumi efkarının tazyiki altında bunu anlatmak istiyorduk. Bu şahidin ifadesi 6-7 Eylül hadiseleri ile alakalı bir mesele değildir. Bu öteden beri milli bir mesele olarak, Patrikhane İstanbul'da kalmalı mıdır? Bizans'ın mümessili olarak asırlardır başlamış olan...

Başkan: Bu başka mesele.

Sanık Celal Bayar: Ben fikrimi izah ediyorum.

Başkan: Kalmalıdır veya kalmamalıdır. Bu, Yunanlılar için en mühim bir mesele, keza biz için de mühim bir mesele bunun etrafında akademik konuşmanın 6-7 Eylül hadiseleri ile bir alakası yoktur.

Sanık Celal Bayar: Bunu ifade etmek istiyorum. Yoksa benim politikam Yunanlılarla... müsaade ederseniz, müsaade ederseniz izah edeyim: Ondan sonra ekalliyet hakkındaki noktayı nazarıma arz ederim.

Başkan: Bununla alakası yok.

Sanık Celal Bayar: Bu vatandaşlara ne gibi bir muamele yapmak hususunun 6-7 Eylül hadiseleri ile alakalı bir keyfiyet değildir.

Başkan: Alakası şu şekilde olabilir. Böyle bir vaziyeti kabul ediyorsunuz, inkar etmiyorsunuz. Kıbrıs meselesi bir iç meseleye taalluk ediyor, Kıbrıs meselesi bir iç meseledir, diyor. Gerçi dış meselelerle alakası tamamen yoktur amma iç mesele olarak düşünmek hatalıdır. Onun için Kıbrıs meselesini salim bir şekilde halletmeği, memleketteki Rum Patrikhanesi üzerine, Yunan teb'alı Rumlar üzerine tazyik yapılmasını terviç etmektedir diyorsunuz. Bu sebeple 6-7 Eylül hadiselerini onun üzerine tecelli ettiğini bir birine bağıyabiliriz. Bu itibarla ayrı değil bunlar bir birlerine bağlanmış vaziyettedir, diye konuştuk diyor şahit. Siz ne dersiniz?

Sanık Celal Bayar: Meseleyi hatırlamıyorum. Bu akademik bir konuşmadır, 6-7 Eylül hadiseleriyle alakası yoktur. Nato askeri bir teşekküldür, bunun burada ifade edilmesinin manasını anlayamadım.

Başkan: Hata etmişsiniz, böyle bir vazifenin kendisine verilmesi yani Nato Kumandanına sözlerinizi ulaştırmayı hatalı görmüş sizin sözlerinizi aynen değil hafif olarak intikal ettirmiş, sorulacak bir şey var mı?

Şahit Refik Tulga: Sayın Başkan, bir hususu daha tebarüz ettirmek istiyorum bu hadiseler sırasında Köprülü ile Devlet ve Hükümet Başkanı arasında büyük bir ihtilaf mevcuttu, Irak Kralının gelişinden itibaren aralarında mütemadi nizalar hüküm sürüyordu. Binaenaleyh kendisinin bütün bu davalardan, bütün bu meselelerden haberdar edilmiş olduğunu da tahmin etmiyorum. Bu kanaatimin diğer bir sebebi de kendisinin uzun müddet Hariciye Vekilliği yapmış olmasına rağmen Hariciye Vekilinin Londra'ya hareketi esnasında Hariciye Vekaleti Vekilliğine getirilmeyip de Milli Müdafaa Vekaleti Vekilliğine getirilmiş olmasıdır.

Başkan: Bunlar parantez içinde oluyor. Gizli celsede konuşulacak şeyler değil.

Şahit Refik Tulga: Evet efendim. Devletin yüksek kademelerinde bulunan insanların bu kadar yüksek politika meselelerinden Valileri haberdar edeceğini pek tahmin etmiyorum... Bunu söylemeyi de bir vicdan borcu sayarım.

Başkan: Şahitten sorulacak bir şey var mı?

Sanık Oktay Engin Müdafii Nevzat Karagil: Şahitten şunun sorulmasını rica ediyorum. Kıbrıs davamızın başarısızlığı sebebiyle sanıklar yüksek huzurunuzda getirilmiş olsaydı bunun münakaşası daha fazla yapılabilirdi. Ancak Kıbrıs davası bir iç politika mevzuu olarak kabul edildiği ve partiler üstü bir dava haline getirildiği zaman acaba 6-7 Eylül hadiseleri üzerinde bu politikanın bir rolü olmuş mudur?

Başkan: Bu şahitten sorulacak bir şey mi?

Sanık Oktay Engin Müdafii Nevzat Karagil: Yani milli bir mesele olarak kabul edilse idi, partiler üstü bir dava haline getirilmiş olsaydı, acaba böyle bir 6-7 Eylül hadisesi vuku bulabilir mi idi?

Başkan: Noktayınazar olarak söyleyebilir misiniz efendim?

Şahit Refik Tulga: Efendim, bu dahili politika meselesidir, cevap veremeyeceğim askerim.

Başkan: Diğer şahitler saat 13.00'de dinlenecektir. Bittikten sonra öteki davaya devam edilecektir.

Kapanma saati: 12.03

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΝΕΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

Σάββατο—13 Απριλίου 2024

Συνεδρία 1:

Το Περιβάλλον της Αγοράς Εργασίας τα επόμενα χρόνια
και η τόνωση της Επιχειρηματικότητας για Παραγωγή

Συνεδρία 2:

Τα Προγράμματα της ΟιομΚω
«**ΕΛΠΙΣ**» για την Παλιννόστηση στην Πόλη

και

«**ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ**»

για Νεοφυείς Εταιρείες βασισμένες σε Έρευνα και Καινοτομία

Συνεδρία 3

Οι Νέες και Νέοι θα μιλήσουν για τα
μελλοντικά σχέδιά τους

Η τοποθεσία και το ακριβές Πρόγραμμα των ομιλητών
θα ανακοινωθεί σύντομα.

Δημόσιες Ευχαριστίες του Δ.Σ. της ΟιομΚω για τις Δωρεές

Μήνα Φεβρουαρίου 2024

Υπέρ της Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Η Α.Π.Θ. Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος 2.000 Ευρώ

Εταιρεία Σολομών Ουναϊτεντν Ρεαλτος 200 Ευρώ

James Tassios 1.000 USD.

Υπέρ του Προγράμματος Υποστήριξης της Σπουδάζουσας Νέας Γενιάς

Optima Bank 4.000 Ευρώ

Γρηγόριος Χατζηελευθεριάδης 2.000 Ευρώ

El Pedison 1.500 Ευρώ

Το Πρόγραμμα Κοινωνικής Αλληλεγγύης της Οι.Ομ.Κω.

«Μηνάς Τσιτσάκος»

Ξεκίνησε το 2013 και συνεχίζεται—σε συνεργασία με τα μέλη σωματεία της Οι.Ομ.Κω.—με όλες τις δράσεις του, αφού οι ανάγκες αλληλεγγύης προς τον συνάνθρωπο αυξάνονται. Οι αλληπαλλήλες κρίσεις της τελευταίας δεκαετίας έχουν συσσωρεύσει πολλά προβλήματα και η κρατική μέριμνα είναι πολύ περιορισμένη.

Η αλληλεγγύη προς τους αδυνάμους ήταν πάντοτε κυρίαρχο κοινωνικό γνώρισμα της Ρωμιοσύνης.

Συνοπτικά οι δράσεις του Προγράμματος είναι:

- Εξασφάλιση στέγης σε 75 άστεγους
- Διανομές 145 διατακτικών κάθε μήνα για αγορά τροφίμων από σουπερμάρκετ.
- Εξασφάλιση φαρμάκων και υγειονομικού υλικού σε 32 οικογένειες.
 - Εξασφάλιση της πρόσβασης σε ιατρικές υπηρεσίες.
 - Εξασφάλιση αίματος σε έχοντες ανάγκη.
- Μέριμνα για την εισαγωγή ανυπεράσπιστων ηλικιωμένων σε γηροκομεία.
 - Επανασύνδεση ηλεκτροδότησης σε κατοικίες.
- Αντιμετώπιση γραφειοκρατικών δυσκολιών που στερεί βασικά δικαιώματα του ανθρώπου σε πρόσφυγες Έλληνες όπως οι δυσκολίες έκδοσης αδειών παραμονής, πολιτογράφησης και ΑΜΚΑ
- Πραγματοποίηση εξοδίων ακολουθιών για ανασφάλιστους και μη έχοντες συγγενείς.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ ΧΑΡΗ ΣΤΙΣ ΔΩΡΕΕΣ ΕΛΑΧΙΣΤΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ (ΑΦΟΥ ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΕΧΟΥΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΕΙ ΤΙΣ ΔΩΡΕΕΣ ΤΟΥΣ) ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΩΝ. ΖΗΤΑΜΕ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΣΑΣ ΕΙΤΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ή ΜΕ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΤΕ ΜΕ ΤΟ nnap@otenet.gr

The Social Solidarity Program of Ec.Fe.Con.

"Minas Tsitsakos"

ALL ACTIONS CONTINUED DURING THIS SUMMER MONTHS

It started in 2013 and continues—in collaboration with the member associations of Ec.Fe.Con.—with all its actions, since the needs of solidarity with fellow human beings are increasing. The successive crises of the last decade have accumulated many problems and government care is very limited.

Solidarity with the weak has always been dominant cultural component of Romiosyni.

In summary, the actions of the Program are:

- Provision shelter to 75 homeless people.
- Distribution of 143 vouchers each month to deprived families to purchase food from supermarkets.
- Provision medicines and health materials to 32 families.
 - Ensuring access to medical services.
 - Facilitating the entrance of alone old to care houses.
 - Finding blood to those in need.
- Reconnection of electricity in residences being cut because of debts.
- Dealing with bureaucratic difficulties that deprive Greek refugees of basic human rights, such as the difficulties of issuing residence permits, naturalization and SOCIAL SECURITY NUMBER (AMKA)
- Carrying out follow-up expenses for uninsured and non-insured relatives.

**IN THE PAST MONTH ALONE WE HAD 2 NEW OWNER APPLICATIONS
NEED OF OUR FELLOW CITIZENS**

TO BE UPDATED CONTACT US AT nnap@otenet.gr

Ec.Fe.Con. HAS NO REGULAR INCOME AND THE PROGRAM IS BASED ON PERIODIC DONATIONS FROM FOUNDATIONS AND INDIVIDUALS.

**Το Κοσμέτειο Ίδρυμα- «ο Οίκος του Κωνσταντινουπολίτη»
53 χρόνια προσφορά προς τους εκπατρισμένους Κωνσταντινουπολίτες**

Νικόλαος Ουζούνογλου
Πρόεδρος του Κοσμετείου Ιδρύματος

Η μακρά παράδοση της φιλανθρωπίας και της αρωγής προς τους αναξιοπαθόντες αποτελεί ένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Ρωμιοσύνης. Η παράδοση αυτή εκδηλώθηκε και δραστηριοποιήθηκε και από τους εκδιωχθέντες Έλληνες της Πόλης στην Αθήνα που αναγκάστηκαν να καταφύγουν μετά από τους σκληρούς διωγμούς του κράτους της Τουρκίας τις δεκαετίες 1960-80.

Το ζεύγος των ευεργετών Κίμωνα και Μαρία Κοσμέτου ανήγειραν με δικές του δαπάνες το 1970 πολυκατοικία στον Δήμο Ηρακλείου αποτελούμενοι από 33 διαμερίσματα για την παροχή στέγης σε άστεγους και έχοντες ανάγκες απελαθέντες και εξαναγκασθέντες να εκπατριστούν από την Πόλη Έλληνες. Η πολυκατοικία ονομάστηκε «Οίκος του Κωνσταντινουπολίτη» και ίδρυσαν με το Βασιλικό Διάταγμα που εκδόθηκε τον



Ο Κίμων Κοσμέτος

Ιούλιο του έτους 1971μ το Κοσμέτειο Ίδρυμα. Ενώ στο ιδρυτικό διάταγμα στους σκοπούς του Ιδρύματος συμπεριλαμβάνεται ένα ευρύ φάσμα σκοπών που καλύπτουν θέματα ενίσχυσης νέων με υποτροφίες και υποστήριξης πολιτιστικών δραστηριοτήτων στο ίδιο διάταγμα με το τελευταίο άρθρο του περιορίζεται προσωρινά η δραστηριότητα του στην υποστήριξη του «Οίκου του Κωνσταντινουπολίτη». Σήμερα τις αναφερόμενες πρόσθετες δραστηριότητες προσπαθεί να υλοποιήσει η Οικουμενική Ομοσπονδία Κωνσταντινουπολιτών και η οποία συνεργάζεται στενά με το Κοσμέτειο Ίδρυμα.

Πριν περιγράψουμε σύντομα τις δραστηριότητες του Κοσμετείου Ιδρύματος θα αναφερθούμε σύντομα στα ιστορικά δεδομένα για τους ιδρυτές του «Οίκου του Κωνσταντινουπολίτη».

Ο Κίμων Κοσμέτος γεννήθηκε το 1885 και έζησε στην Κωνσταντινούπολη, υπήρξε πετυχημένος δραστήριος επιχειρηματίας. Ο πατέρας του Αριστόδημος καταγόταν από την Ερμούπολη της ν. Σύρου και ασχολούταν με εμπόριο σιτηρών. Η πλέον σημαντική του δραστηριότητα υπήρξε στην λειτουργία των πρώτων ατμοκίνητων αλευρόμυλων κοντά στην Πόλη. Παντρεύτηκε το 1924 την Μαρία το γένος Ισκεντέρ στον Ι.Ν. Αγίας Τριάδος Χαλκηδόνας. Η έρευνα των ιστορικών αρχείων δείχνει ότι η περιουσία του **Κίμωνα Κοσμέτου λεηλατήθηκε τρεις φορές από το κράτος της Τουρκίας**: πρώτα την περίοδο της ανταλλαγής των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας (1922-24) όποια περιουσία διέθετε εκτός της Κωνσταντινουπόλεως, δεύτερο με τον περιβόητο Βαρλίκ Βεργκισί (Κεφαλικό Φόρο) το 1943-44 και τρίτο κατά τις απελάσεις των Ελλήνων υπηκόων το 1964.



Η Μαρία Κοσμέτου

Στον παρακάτω χάρτη δείχνουμε την περιοχή κατασχέσεων που υπέστη η Οικογένεια του Κίμων Κοσμέτου, στο ανατολικό τμήμα της Κωνσταντινούπολης, κατά την εφαρμογή του Βαρλίκ Βεργκισί ενώ φαίνεται ήταν στόχος της κυβέρνησης Ίσμετ Ίνονου- Σουκρού Σαράτζογλου αφού το όνομα του Κίμωνα Κοσμέτου προβάλλει πρώτο με την επιβολή του φόρου ύψους 300.000 Λιρών Τουρκίας που αντιστοιχεί στο 1% του ιλιγγιώδους ποσού 300 εκατομμυρίων λιρών, εκείνης της εποχής, που αφαίμαξε η αναφερόμενη Κυβέρνηση από τους μη-Μουσουλμάνους. Το τρίτο οικονομικό πλήγμα κατά της οικογένειας Κοσμέτου επήλθε το 1964 κατά τις απελάσεις των Ελλήνων υπηκόων με την δέσμευση όλων των περιουσιακών τους στοιχείων επίσης επί πρωθυπουργίας τους Ίσμετ Ίνονου. Όμως αυτή την φορά ο Κίμων Κοσμέτος διέθετε διορατικότητα και είχε λάβει τα μέτρα του και αν και η ακίνητη και κινητή του περιουσία δεσμεύτηκε ένα σημαντικό τμήμα το διέσωσε.



Η κατασχεθείσα περιουσία του Κίμωνα Κοσμέτου τον Απρίλιο του 1943 ήταν ο μηχανικός αλευρόμυλος στην περιοχή Φατίχ αξίας 100.000 λιρών Τουρκίας και 100 στρέμματα στην ανωτέρω περιοχή στην Ανατολική ακτή του Βοσπόρου.

Μετά από την απέλαση τους από την Τουρκική Κυβέρνηση το 1964 η οικογένεια Κοσμέτου μετακόμισε στην Ζυρίχη και ερχόταν συχνά στην Αθήνα. Στα τέλη της δεκαετίας 1960 το ζεύγος Μαρία και Κίμων, μετά από συμφωνία με το Ελληνικό Κράτος και την παραχώρηση δωρεάν οικοπέδου περίπου 3 στρεμμάτων στο Ν. Ηράκλειο Αττικής, ανήγειραν με δικά τους έξοδα πολυκατοικία 34 διαμερισμάτων για την φιλοξενία των αναξιοπαθόντων Κωνσταντινουπολιτών όπως ορίζεται στο ιδρυτικό Βασιλικό Διάταγμα του 1970. σύμφωνα με την επιθυμία των δωρητών του ονομάστηκε «Οίκος του Κωνσταντινουπολίτη». Το κτίριο σχεδιάστηκε από τον συμπολίτη μας αείμνηστο αρχιτέκτονα μηχανικό Στέλιο Ροϊδη και ο οποίος επέβλεψε την ανέγερση της οικοδομής το 1970. Όταν το ζεύγος Κίμων και Μαρία ήταν εν ζωή επέβλεπαν άμεσα την λειτουργία του Οίκου του Κωνσταντινουπολίτη.

Οι δωρητές έχοντας δωρίσει στον Ελληνικό Δημόσιο όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία τους στην Ελλάδα εξασφαλίστηκε να καλύπτονται τα έξοδα συντήρησης, κοινοχρήστων και θέρμανσης. Πρώτα απεβίωσε ο Κίμων το 1973 και το 1985 η Μαρία Κοσμέτου. Βρισκόμενο το Ίδρυμα ακέφαλο, όπως οριζόταν στο ιδρυτικό Διάταγμα ζητήθηκε η αρωγή από τα υπάρχοντα Κωνσταντινουπολίτικα σωματεία από τα οποία ανταποκρίθηκε μόνο ο Νέος Κύκλος Κωνσταντινουπολιτών που είχε ιδρυθεί το 1963. Με κοινή Υπουργική Απόφαση καθορίστηκε το Ίδρυμα να διοικείται από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο αποτελούμενο από τρεις εκπροσώπους του Νέου Κύκλου Κωνσταντινουπολιτών, ένα εκπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας και ένα της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού. Η λειτουργία του Κοσμετίου Ιδρύματος εποπτεύεται από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση της Περιφέρειας Αττικής.



Εξωτερική όψη του
«Οίκου

Οι Δραστηριότητες του Κοσμετίου Ιδρύματος

Η κύρια δραστηριότητα του Κοσμετίου Ιδρύματος είναι η παροχή δωρεάν στέγης στους έχοντες ανάγκη συμπολίτες μας. Η εισαγωγή των ενδιαφερομένων γίνεται μετά από αίτηση τους και εξέταση της περίπτωσης τους από το Διοικητικό Συμβούλιο. Τα τελευταία δέκα πέντε χρόνια έχει καταβληθεί μέγιστη προσπάθεια για την συντήρηση της υποδομής με την υποβολή αιτημάτων προς το Ταμείο Εθνικής Άμυνας και εξασφάλιση της διάθεσης των πόρων που προέρχονται από τα ενοίκια των ακινήτων που έχουν δωρίσει οι αείμνηστοι Κίμων και Μαρία στον Ελληνικό Στρατό. Η δωρεάν χορηγία πετρελαίου θέρμανσης ανελλιπώς όλα τα χρόνια από τον Ελληνικό Στρατό αποτελεί πάρα πολύ σημαντική βοήθεια για τους κατοίκους στο Ίδρυμα. Σύμφωνα με το Ιδρυτικό Διάταγμα παρέχεται δωρεάν στέγη στους φιλοξενούμενους που σήμερα είναι 60.

Από το έτος 2016 το Κοσμέτιο Ίδρυμα είναι πιστοποιημένος φορέας Α΄ βάρθμιας κοινωνικής φροντίδας και το 2000 έχει ανανεωθεί η πιστοποίηση του.

Η σημασία της ύπαρξης του Ιδρύματος φάνηκε περισσότερο με την κορύφωση της οικονομικής κρίσης αρχές της δεκαετίας 2010. Ειδικότερα το 2014 από την τότε Κυβέρνηση στα πλαίσια του 2ου Μνημονίου η αιφνίδια και πλήρης οριζόντια διακοπή σε 60.000 Έλληνες νέο πρόσφυγες από τις χώρες της π. ΕΣΣΔ, Αλβανίας και Κωνσταντινούπολης των επιδομάτων ΟΓΑ δημιούργησε δεινή κατάσταση που κανένα πολιτικό κόμμα ή πολιτικό έδωσαν σημασία. Όπως είχε γίνει και μετά από την Μικρασιατική Καταστροφή το κομματοκρατούμενο πολιτικό σύστημα που χρεοκόπησε την χώρα, βρήκε ως θύματα πάλι τους πρόσφυγες. Πρόκειται για μια πράξη που πρέπει να ντρέπονται αυτοί που το εφάρμοσαν. Ευτυχώς το Κοσμέτιο παρείχε προστασία και αλληλεγγύη σε πολλούς. Μάλιστα η Γενική Συνέλευση της Οικουμενικής Ομοσπονδίας Κωνσταντινουπολιτών αρχές του 2014 αποφάσισε την έναρξη του Προγράμματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης και το οποίο σήμερα είναι αλληλέγγυο σε 500 εχόντων ανάγκη συνανθρώπων μας ανεξάρτητα καταγωγής. Το Πρόγραμμα που αναφέραμε θα αναλυθεί σε επόμενο άρθρο μας.

Ωστόσο την ίδια περίοδο (2014) το Κοσμέτιο αντιμετώπισε ένα άλλο πρόβλημα το γνωστό «Χαράτσι της ΔΕΗ». Χρειάστηκε μεγάλος αγώνας της Διοίκησης του Ιδρύματος για να απαλλαγούν οι τρόφιμοι του από το «Χαράτσι» αυτό.

Τα τελευταία 10 χρόνια οι πολύ οικονομικά αδύναμοι που φιλοξενούνται στο Ίδρυμα υποστηρίζονται για την αγορά τροφίμων σε μηνιαία βάση και λειτουργεί επίσης κοινωνικό φαρμακείο. Το Ίδρυμα μεριμνά επίσης για την εξασφάλιση σε ανασφάλιστους της πρόσβασης σε ιατρικές υπηρεσίες και φαρμάκων. Παράλληλα το Ίδρυμα μαζί με τον Νέο Κύκλο Κωνσταντινουπολιτών δωρίζει δέματα τα Χριστούγεννα και το Πάσχα σε όλους τους φιλοξενούμενους του. Η κύρια πηγή οικονομικής υποστήριξης του Ιδρύματος προέρχεται από δωρεές ιδιωτών και ενίοτε ιδρυμάτων.

**Έντιμες και προφητικές απόψεις πριν από 60 χρόνια από τον
Διπλωμάτη Εμίν Ντιρβάνα, πρώτο Πρέσβη της Τουρκίας στην
Κυπριακή Δημοκρατία (1960-1962)**



Η ανάγνωση διαπιστώσεων που προέρχονται από άτομα που είχαν άμεση γνώση πολιτικών διεργασιών μετά από πολλά χρόνια, αποκτά μεγάλη αξία για την κατανόηση των μηχανισμών που έδρασαν για να προκύψουν εξελίξεις που ενίοτε είναι καταστροφικές. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η επιστολή που δημοσιεύτηκε την 15 Μαΐου 1964 στην εφημερίδα Milliyet από τον πρώτο πρέσβη της Τουρκίας που υπηρέτησε την περίοδο 1960-1962 στην τότε νεαρή Κυπριακή Δημοκρατία. Αν λάβουμε υπόψη την περίοδο εκείνη, την ένταση που επικρατούσε εντός της Τουρκίας κατά της Ελληνορθόδοξης Μειονότητας, με τις απελάσεις και τα σκληρά διωκτικά μέτρα κατά της Μειονότητας όπως το οικονομικό μποϊκότ κατά των Ρωμαϊκών καταστημάτων αλλά το κλίμα τρόμου ζούσε η Ομογένεια, το άρθρο του Εμίν Ντιρβάνα αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Ακολουθεί η μετάφραση στα Ελληνικά του άρθρου και μετά το πρωτότυπο κείμενο στα Τουρκικά.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΜΙΝ ΝΤΙΡΒΑΝΑ:

«Ο Ντενκτάς παραποιεί την αλήθεια», Εφημερίδα Μιλλιέτ, 15/05/1964

Ο πρώην πρέσβης μας στην Κύπρο, Εμίν Ντιρβάνα, απαντάει με το κείμενο αυτό στο άρθρο που είχε γράψει σε αυτή στην στήλη πριν από καιρό ο αρχηγός της Τουρκοκυπριακής Κοινοτικής Συνέλευσης Ραούφ Ντενκτάς με τίτλο «Τα λάθη που διαπράχθηκαν στην Κύπρο». Ακολουθεί η απάντηση του Ντιρβάνα.

Πριν από καιρό είχε δημοσιευθεί στην εφημερίδα σας σειρά άρθρων με υπογράφοντα τον Σαμί Τζοσάρ με τίτλο «Αποκαλύπτω» για την Κύπρο, όπου είχαν διατυπωθεί κριτικές και κατηγορίες για την περίοδο που ήμουν Πρέσβης της Τουρκίας στην Κύπρο. Ο αναφερόμενος δημοσιογράφος είχε συναντηθεί μαζί μου για πέντε λεπτά πριν την αναχώρησή μου από τη θέση του Πρέσβη από τη Λευκωσία, και ο οποίος είχε διοριστεί στη θέση αυτή από το Συμβούλιο της Τουρκικής Κοινότητας όταν είχε μεταφερθεί από την Τουρκία. Άρα δεν ήταν σε θέση να γνωρίζει για την θητεία μου στην Κύπρο. Σε μια τόσο κρίσιμη περίοδο για την Κυπριακή μας υπόθεση, όταν αυτός δημόσια εξέφραζε απόψεις για κρίσιμα ζητήματα με τόσο ανοιχτό τρόπο, αρχικά είχα αρκεστεί να ενημερώσω το Υπουργείο Εξωτερικών, αφού η περαιτέρω δημόσια συζήτηση για το θέμα ήταν ενάντια στα εθνικά μας συμφέροντα.

Πιστεύω ότι μετά από την σαφή ανακοίνωση επί του θέματος από το Υπουργείο Εξωτερικών στις 11 Απριλίου, θεωρούσα ότι το θέμα δεν έπρεπε να επανέλθει στην δημόσια συζήτηση. Όμως είναι πολύ λυπηρό ότι μετά από πέντε ημέρες από την ανακοίνωση της Τουρκίας, ένα άτομο όπως ο Ραούφ Ντενκτάς, που έπρεπε να αντιλαμβάνεται τις ευθύνες που έχει ως πρόεδρος της Τουρκικής Κοινοτικής Συνέλευσης [ΤΚΣ], αλλά



και τις ευθύνες που έχει απέναντι στην Μητέρα πατρίδα επανήλθε στους ισχυρισμούς αυτούς με άρθρο στην εφημερίδα σας με τίτλο «Τα λάθη που διαπράχθηκαν στην Κύπρο». Επειδή βρισκόμουν σε περιοδεία στην

Ανατολή έλαβα γνώση του άρθρου αυτού έμμεσα, από αναφορά σε αυτό από τον Ιλχάν Σελτσούκ στην εφημερίδα Τζουμχουρριέτ στο τεύχος της 4ης Μαΐου.

Ο Emin Dirvana, πρώτος Πρέσβης της Τουρκίας στην Κυπριακή Δημοκρατία την περίοδο 1960-61. Είχε απώτερη καταγωγή από την Κύπρο και πριν τον διορισμό του ως Πρέσβη υπηρετούσε στον στρατό της Τουρκίας ως αντισυνταγματάρχης.

Πιστεύω ότι το να σιωπήσω μετά από το άρθρο αυτό του Ντενκτάς είναι επιβλαβές στα εθνικά μας συμφέροντα (και γι' αυτό απαντάω). Η αιτία για αυτό δεν είναι να υπερασπιστώ τον εαυτό μου αλλά ώστε η κοινή γνώμη της Τουρκίας να ενημερωθεί για την προσπάθεια που γίνεται [από τον Ντενκτάς] να εξαπατηθεί, όσον αφορά την πολιτική που ακολουθείτε επί του Κυπριακού.

Στους ισχυρισμούς του Ντενκτάς, που θυμίζουν κουτσομπολιά καφενείου, ότι εγώ δήθεν ενημερώθηκα ότι οι Ελληνοκύπριοι επεδίωκαν να γκρεμίσουν την Δημοκρατία» και ότι «θα βρεθούμε μπροστά στο ό,τι έγινε στην Κρήτη και δεν έδωσα σημασία», δεν πρόκειται να απαντήσω με λεπτομέρεια. Θα απαντήσω συνολικά επί του θέματος:

Δεν είμαι άνθρωπος που θα αφήσω σε θέματα των ευθυνών μου πρωτοβουλίες σε άλλα άτομα. Δεν ίδρυσα την Κυπριακή Δημοκρατία και δεν συνέταξα το συνταγματικό καθεστώς της. Αν με ρωτούσαν θα είχα προτείνει διαφορετική δομή. Αυτό το γνωρίζει και η

Κυβέρνησής μου. Όμως, τα καθήκοντά μου περιορίζονταν στην υλοποίηση του καθεστώτος συμβάσεων/συμφωνιών που είχε υπογράψει το κράτος μου με τους συμμάχους του. Γνωρίζαμε πολύ καλά, τόσο εγώ όσο και η Κυβέρνησή μου, ποιοι, είτε Ελληνοκύπριοι ή άλλοι, που ήθελαν να καταστρέψουν το καθεστώς αυτό, πώς ενεργούσαν για τον σκοπό αυτό, και πώς σκεφτόντουσαν. Με βάση την αρχή αυτή, συμπεριφερθήκαμε με δημιουργικό τρόπο, προς πάσα κατεύθυνση με σκέψεις και ενέργειες ενάντια σε αυτούς που ενεργούσαν καταστροφικά. Όταν ήμουν εκεί κανενός Τούρκου η μύτη δεν άνοιξε από σφαίρες Ελληνοκύπριου, ούτε κανενός Τούρκου το σπίτι γκρεμίστηκε ή κάηκε, αλλά ποτέ δεν αμφισβητήθηκαν τα δικαιώματα της Τουρκίας από κανέναν. Αντίθετα, τώρα που ο Μακάριος έχει το θράσος να επιστρέφει τα διαβήματα της Τουρκίας, τότε άκουγε με ύψιστη προσοχή τις συμβουλές και τις προτάσεις του Πρέσβη της Τουρκίας, ή τουλάχιστον φαινομενικά συμπεριφερόταν έτσι, κρατούσε στάση προσοχής μέχρι την αναχώρηση του Πρέσβη της Τουρκίας στην άκρη του δρόμου. Ακόμα και ο αρχηγός των Ελληνοκύπριων άτακτων της ΕΟΚΑ Γιωργκάτζης, που σήμερα επιτίθεται στα Τουρκικά χαρακώματα, τότε επισκέπτονταν τον Πρέσβη της Τουρκίας για να κατηγορήσει τον δικό του Ελληνοκύπριου αρχηγού της αστυνομίας, ζητούσε βοήθεια από την Τουρκία και την Ελλάδα ώστε να εμποδίσουν την μεταφορά όπλων από τα Ελληνικά νησιά από πρώην στελέχη της ΕΟΚΑ, και επίσης την βοήθεια της Ελλάδας και της Τουρκίας για να απαλλάξει την Κυπριακή Αστυνομία από τα ακραία στοιχεία. Σήμερα που Κύπριοι Έλληνες και Τούρκοι στα μεικτά τους χωριά αλληλοσφάζονται, τότε με κοινή επιτροπή επισκέπτονταν τον Πρέσβη της Τουρκίας και ζητούσαν βοήθεια για να λάβει ορισμένα μέτρα η Κυβέρνηση τους. Και όταν απαντούσα «Πώς μπορώ να αναμειχθώ σε τέτοια θέματα, γιατί δεν πάτε στους ανωτέρους σας να τα πείτε», μου απαντούσαν με μια φωνή Κύπριοι Έλληνες και Τούρκοι «Αποταθήκαμε αλλά δεν μας ακούνε, δεν έχουμε εμπιστοσύνη σε κανέναν από αυτούς, εσείς είστε ανώτερος από αυτούς, θα σας ακούσουν». Αυτή ήταν η υπόληψη της Τουρκίας και του Πρέσβη της Τουρκίας τότε στην Κύπρο.

Δεν χρειάζεται να πούμε παραπάνω, αλλά να δώσουμε ένα παράδειγμα που αφορά τον ίδιο τον Ντενκτάς. Όταν εγώ αποφάσισα να αποχωρήσω από την Κύπρο, και αφού ενημέρωσα την Άγκυρα για αυτό, μαζί με τον Δρ. Κουτσιούκ ο ίδιος ο Ντενκτάς και μέλη της ηγεσίας της Τουρκικής Κοινότητας ήρθαν στην Πρεσβεία, δεν ήταν αυτοί που με επιμονή παρακαλούσαν να ανακαλέσω την απόφασή μου; Αν ο Ντενκτάς το έκανε αυτό τότε με διπλοπροσωπία, τότε η κατηγορία εναντίον του είναι ακόμα χειρότερη.

Τώρα έχει περάσει ενάμιση έτος από την αποχώρησή μου. Η Ελληνική Κυβέρνηση αλλάζει, όλων η στάση αλλάζει, συμβαίνουν γεγονότα στην Κύπρο που δεν έχουν καμιά σχέση με τα δικά μου δρώμενα, ενώ τα κύρια καθήκοντά τους είναι να προλάβουν γεγονότα έγκαιρα, αν δεν γίνει αυτό οι υπεύθυνοι και οι κυβερνήσεις που πρέπει οπωσδήποτε να εμποδίσουν να εξαπλωθούν τα γεγονότα, αντίθετα όπως σε μια αρχαία Ελληνική τραγωδία συμπεριφέρονται ως ο χορός που τραγουδάει «αδύνατον του φυγείν των αποφάσεων των θεών», αρκούνται να παρακολουθούν ως θεατές μέχρι η φωτιά να καλύψει και την καπνοδόχο, έχουμε δε τον Ντενκτάς να με κατηγορεί για τα πεπραγμένα της θητείας μου ως Πρέσβη λέγοντας «Επί της διετούς θητείας του Ντιρβάνα οι Τούρκοι έχασαν 22 χρόνια». Δηλαδή λέγει ότι είχα γυρίσει λίγο πολύ πίσω τους Κυπρίους. Αν λίγο προσπαθούσα ακόμη, ίσως μπορούσα να τους γυρίσω ακόμη πιο πίσω, και ίσως τόσο τους Έλληνες όσο και τους Τούρκους της Κύπρου, μακριά από το κακό των ΕΟΚΑτζήδων και αυτών των ταραχοποιών, των «Ραουφτζήδων». Θα ζούσαν υπό την προστασία και τη σημαία της Τουρκίας χωρίς φασαρίες και φωνασκίες, σε μια ευτυχισμένη περίοδο. Όμως, δόξα των Θεών, όλοι με ταχύ βήμα, έκλεισαν την απόσταση αυτή τάχιστα σε ενάμιση χρόνο και έφεραν την Κύπρο στη σημερινή της κατάσταση.

Ένα από τα επιπλέον καθήκοντά μου, ήταν να συνδράμω στην οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική ανάπτυξη της Τουρκοκυπριακής Κοινότητας. Ακριβώς και τα κύρια καθήκοντα του Ντενκτάς ήταν αυτά, με την ιδιότητά του ως προέδρου της Τουρκικής Κοινοτικής Συνέλευσης. Ο Ντενκτάς, ως μόνιμος πρόεδρος της Συνέλευσης, είχε τον απόλυτο έλεγχο χωρίς κανένα έλεγχο από την πλειοψηφική Ελληνοκυπριακή Κοινότητα, τα οικονομικά των σχολείων (Τουρκικά), αθλητικών και πολιτιστικών συλλόγων, των βακουφίων, των συνεταιρισμών, που είναι πολύ ανεπτυγμένοι στην Κύπρο, τα 1,5 εκατομμύρια στερλίνες που έδωσαν οι Άγγλοι για τις βακούφικες περιουσίες [πλάγια στη μετάφραση μόνον], και τη σημαντική βοήθεια που έφθανε από την Τουρκία σε χρήμα και σε είδος. Προσπαθήσαμε μάταια να βοηθήσουμε τον Ντενκτάς και τους φίλους του στα θέματα αυτά, με τους ειδικούς επιτετραμμένους της Πρεσβείας μας, που με πολλές δυσκολίες είχα φέρει από την Τουρκία, και με τους ειδήμονες που προσκαλούσαμε από την Τουρκία. Όμως, οι σκοποί του Ντενκτάς δεν ήταν σ' αυτό, αλλά για να διαπληκτίζεται συνέχεια με τους Ελληνοκύπριους. Μιλάει στο άρθρο του ότι «του είχε απαγορευτεί να απαντά στον Μακάριο». Βεβαίως δεν ήταν αρμόδιος να απαντάει στον Μακάριο. Αν χρειαζόταν θα απαντούσε ο Δρ, Κουτσιούκ και ή η Άγκυρα στον Μακάριο. Αν είπα στον Ντενκτάς ότι «κάθε πρόβατο κρεμιέται από το πόδι του», αυτό εννοούσα. Κατανόησα σύντομα ότι με αυτά που είχε στο μυαλό του ο Ντενκτάς, ήταν αδύνατον να επιτευχθεί η ανάπτυξη της Τουρκικής Κοινότητας.

Είμαι μετανιωμένος που δεν επέμενα περισσότερο ώστε να απομακρυνθεί από την θέση αυτή. Αν υπήρχε κάποιος καταλληλότερος επικεφαλής της Τουρκικής Κοινοτικής Συνέλευσης, η Τουρκική Κοινότητα θα ήταν σε πολύ διαφορετική κατάσταση. Αυτό που γράφει περί «την δημιουργία μιας επιτροπής συντονιστικού-φορέα», είχε σκοπό να οδηγήσει τα πράγματα στην δική του αρρωστημένη γραμμή. Βεβαίως, μια τέτοια εξουσία δεν μπορούσε να δοθεί ούτε στον Ντενκτάς, ούτε σε άλλο Τουρκοκύπριο ή Επιτροπή. Προφανώς μια τέτοια εξουσία έπρεπε να βρίσκεται σε στενό έλεγχο της Άγκυρας για εξασφάλιση των εθνικών συμφερόντων και την ασφάλεια του Τουρκικού έθνους και των Τούρκων της Κύπρου. Σε κάθε περίπτωση εγώ άσκησα αυτή την πολιτική και καυχώμαι για αυτή μου την στάση. Το γεγονός ότι μετά από την αποχώρησή μου χαλάρωσε αυτή η πολιτική υπήρξε μεγάλο σφάλμα.

Εάν η Ελληνική Κυβέρνηση και ο πρέσβης τους στην Κύπρο, όσο βρισκόμουν στην Κύπρο, ασκούσαν τον σωστό έλεγχο επί των Ελληνοκυπρίων, εάν έδιναν την πρέπουσα σημασία—όπως έκανα εγώ—στους εχέφρονες Ελληνοκύπριους που τους ανέφεραν τους ακραίους ΕΟΚΑτζήδες και τις ακραίες ενέργειές τους επί των Ελληνοκυπρίων, σεβόντουσαν τις συμβάσεις που είχαν υπογράψει με τους συμμάχους τους, αν τιμωρούσαν τους ακραίους δεν θα συνέβαιναν οι καταστροφές που φθάσαμε να βιώνουμε σήμερα.

Θέλω να τονίσω και ένα άλλο σημείο που αναφέρει ο Ντενκτάς στο άρθρο του. Λέει ο Ντενκτάς ότι εγώ δήθεν απαγόρευσα να γίνουν τελετές μνήμης για τους πεσόντες του 1958, ότι απαγόρευσα την ανάρτηση σημαιών ή έστω να είναι μεσίστιες, και ότι δήθεν είπα ότι «είναι μια μέρα ντροπής». Ότι δήθεν μου είχε υπενθυμίσει ότι «η Τουρκική σημαία είναι και η σημαία των Τουρκοκυπρίων, και ότι ήταν λάθος η επέμβασή μου για τη σημαία» ότι «ανάγκασα σε παραίτηση τον Αντιπρόεδρο της ΤΚΣ Νετζντέζ Ουνάλ. Ντρέπομαι εξ ονόματος του Ντενκτάς από τη θέση που κατέχει για το ότι αλλοιώνει σε τέτοιο σοβαρό βαθμό την αλήθεια, και θεωρώ αναγκαίο να κάνω την διευκρίνιση αυτή.

Οι Τουρκοκύπριοι έχουν μόνο μια μέρα μνήμης των μαρτύρων, την 28η Ιανουαρίου. Εκείνη την μέρα του 1958, οι Αγγλικές δυνάμεις για να εμποδίσουν την διαδήλωση Τουρκοκυπρίων τους πυροβόλησαν, και υπήρξαν μερικά θύματα Τούρκοι, και για αυτό τον λόγο η μέρα αυτή κηρύχθηκε ως μέρα μνήμης. Σε αντίθεση με όλα αυτά που ισχυρίζεται ο Ντενκτάς, στην επέτειο της 28ης Ιανουαρίου, τόσο εγώ, όλο το προσωπικό της πρεσβείας και το Τουρκικό τάγμα [ΤΟΥΡΔΥΚ], παραστήκαμε στην τελετή μνήμης των θυμάτων της 28ης Ιανουαρίου. Στη συνέχεια η ΤΚΣ πρότεινε την καθιέρωση της 7ης Ιουνίου ως «Ημέρας Εθνικού Αγώνα», αλλά

ο Δρ. Κουτσιούκ είχε αμφιβολίες και με συμβουλευτήκε. Ερευνώντας καταλάβαμε ότι την 7η Ιουνίου 1958, όπως αποδείχθηκε, ότι από κάποιους προβοκάτορες που δεν ήταν Ελληνοκύπριοι, τοποθετήθηκε βόμβα στο Τουρκικό Γραφείο Τύπου, και οι Τούρκοι που εξαγριώθηκαν επιτέθηκαν σε Ελληνικές περιουσίες όπως έγιναν γεγονότα την 6η-7η Σεπτεμβρίου 1955 στην Πόλη. Τις μέρες εκείνες [της 7ης Ιουνίου 1958] κανένας Τούρκος δεν έπαθε τίποτε. Τους εξήγησα ότι τις μέρες εκείνες που συζητούσαμε [Ιούνιος 1961] στην Τουρκία δικαζόταν οι υπεύθυνοι των γεγονότων 6ης-7ης Σεπτεμβρίου 1955 της Πόλης, δεν θα ήταν σωστό ένα τόσο κατακριτέο γεγονός όπως της 7/6/1958 να εορταστεί στην Κύπρο και να αναρτηθούν παντού Τουρκικές σημαίες. Ο Δρ. Κουτσιούκ μου είπε ότι συμφωνεί μαζί μου και αποχώρησε. Αμέσως μετά μάθαμε ότι απουσιάζοντας του Ντενκτάς στο εξωτερικό, ο αντιπρόεδρος της ΤΚΣ Νετζντέζ Ουνάλ όντας αποφασισμένος για τον εορτασμό δίνει εντολές σε διάφορες οργανώσεις. Τον κάλεσα αμέσως στην Πρεσβεία για να του μιλήσω αλλά δεν ήρθε. Κατόπιν τούτου έστειλα στον ίδιο και στα ιδρύματα που είχαν εκ Τουρκίας διευθυντές και στα σχολεία γραπτές εντολές σε αυστηρό τόνο, ότι δεν είναι δυνατόν να γίνει ένας τέτοιος εορτασμός την ημέρα εκείνη. Παρά ταύτα έμαθα ότι ο Νετζντέζ Ουνάλ μαζί με οπαδούς του περιφερόταν σε σχολεία που οι διευθυντές τους είχαν απαγόρευση, και παρόλη την αυστηρή απαγόρευση του μουφτή πήγαινε στα τζαμιά και ζητούσε την ανύψωση σημαίων. Τώρα, συνεπεία της αποφασιστικής στάσης της Άγκυρας ο Νετζντέζ Ουνάλ αναγκάστηκε να παραιτηθεί. «Μέρα ντροπής» είναι αυτή που ανέφερα. Ο Ντενκτάς γνωρίζοντας τα πάντα, και παραποιώντας τις αλήθειες καπηλεύεται ιερές λέξεις όπως «σημαία», «μάρτυρες», «μαχητές». Τον τότε πρέσβη της Τουρκίας και την κυβέρνηση της Τουρκίας θέλει να τους παρουσιάσει στην κοινή γνώμη της Τουρκίας ως καταδότες και πάει να μου θυμίσει ότι «η σημαία της Τουρκίας είναι σημαία και των Τουρκοκυπρίων συνάμα». Να του θυμίσω ότι είναι έτσι επειδή οι Τουρκοκύπριοι είναι μέρος του Τουρκικού έθνους και πιστοί στους νόμους της Τουρκίας και παρ' όλη την αντίθεση του Ντενκτάς και των όμοιών του, σεσημασμένων τραμπούκων. Σε αντίθεση με αυτούς, οι γενναίοι Τούρκοι χωρικοί σιχαίνονται αυτούς τόσο τουλάχιστον, όσο και εγώ. Είναι πραγματικοί «μαχητές» και γνωρίζουν πολύ καλά πού και πότε πρέπει να αναρτηθεί αυτή η σημαία.

60 yıl önce Türkiye'nin Kıbrıs Cumhuriyetinde (1960-1962) ilk Büyükelçisi Emin Dirvana'nın dürüst ve geleceği gören görüşleri

Yıllar sonra siyasi süreçler hakkında doğrudan bilgi sahibi olan kişilerden elde edilen bulguları okumak, bazen felaketle sonuçlanabilecek gelişmelere yol açan mekanizmaları anlamak açısından büyük değer kazandırır. Bunun bir örneği, 1960-1962 yılları arasında genç Kıbrıs Cumhuriyeti'nde görev yapan Türkiye'nin ilk büyükelçisinin 15 Mayıs 1964'te Milliyet gazetesinde yayımlanan mektubudur. O dönemin şartlarını dikkate alırsak, Türkiye içinde Rum Azınlığa karşı yaşanan gerginlik, sınır dışı edilmeler ve Azınlığa yönelik Rumlara ait dükkanlara ekonomik boykot gibi sert zulüm tedbirleri, ancak Azınlığın yaşadığı korku iklimi, Emin'in Dirvana yazısı özel bir önem kazandırmaktadır. Aşağıda makalenin Yunanca tercümesi ve ardından Türkçe orijinal metni yer almaktadır. Makalenin aslı devamdadır.

Milliyet Gazetesi 15 Mayıs 1964 s 2

DÜŞÜNENLERİN DÜŞÜNCELERİ

EMİN DIRVANA'NIN CEVABI:

“Denктаş hakikati tahrif ediyor...

Bir süre önce bu sütunda Kıbrıs Türk Cemaati Başkanı Rauf Denктаş tarafından yazılan “Kıbrıs'ta İşlenen Hatalar başlıklı yazıya, eski Kıbrıs Büyük Elçimiz Emin Dirvana cevap vermiştir. Dirvana'nın cevabı aşağıdadır.

Bundan bir müddet evvel gazetelerde Ömer Sami Coşar imzasiyle ve “ifşa ediyorum” başlığı altında Kıbrıs konusunda bir seri yazı neşredilmiş ve bunlarda bilhassa benim Büyükelçilik devrime ait olmak üzere hakikate uymayan bir takım itham edici iddia ve isnatlar ileri sürülmüştü. Ben Kıbrıstaki görevimden ayrılmadan ancak kısa bir müddet evvel Türk Cemaat Meclisinde basın işlerinde çalıştırılmak üzere Kıbrıs'a getirtilen ve bu vesile ile Büyükelçiliğe yaptığı beş on dakikalık nezaket ziyareti yerine tanışma ve görüşmemizi teşkil eden bu gazetecinin bizzat bilmesine imkân olmayan hususlar hakkında ancak bu kadarcık tanıdığı sabık bir büyükelçiye “ifşa ediyorum” garip başlığı altında böyle ulu- orta ithama kalkışmasını pek şayan-ı esef bulmakla beraber Kıbrıs davamızın içinde bulunduğu şu nazik anlarda görevimden ayrıldıktan sonra bir buçuk sene sonra zuhur eden hadiseler üzerinde bu kabil sorumsuz kimselerle aleni tartışmalarda bulunmayı milli menfaatlerimize uygun görmediğimden, Dışişleri Bakanlığının meseleye dikkat nazarınızı çekmekle yetinmiştim.

Gazetenizin 11 Nisan tarihli nüshasında da neşredilen Dışişleri Bakanlığının bu husustaki sarih açıklamasından sonra artık bu meseleye tekrar dönülmemesi gerekirdi. Ne aradır ki, Türkiye Hükümetinin bu resmi açıklamasının neşrinden beş gün sonra, bu defa Kıbrıs Türk Cemaat

ana vatan hükümetlerine karşı da olağan sorumluluğunu müdrük olması gereken bir şahıs, hakikate uymadıkları bu hükümetçe resmen açıklanmış iddia ve isnadları, gazetenizin 16 Nisan tarihli nüshasında Kıbrısta işlenen hatalar başlığı altında neşredilen yazısında tekrarlanmaktadır. (Birkaç hafta süren Anadolu gezisinden yeni döndüğümden bu neşrinden ancak 4 Mayıs tarihli Cumhuriyet Gazetesinde İlhan Selçuk'un bir yazısı üzerine haberdar oldum.)

Denktaş'ın bu yazısı üzerine susmaya devamımın milli menfaatlerimize faydadan ziyade zarar verebileceğine kaniyim. Çünkü bence önemli olan husus şahsımın kötülenmesi değil Türk umumi efkarının Kıbrısta takip edilen siyaset üzerinde kasten yanıltılmaya çalışılmasıdır. Denktaş'ın mahalle kahvehanesi dedikodularını andıran éruméların Cumhuriyeti yıkma gayretlerine inanmazmışım da Girit hadisesi ile karşılaşacağız demişler de ben şöyle demişim, böyle demişim" şeklindeki bir sürü iddialarının teferruatına saplanacak değilim. Topluca bir cevap vereceğim:

Ben mes'ul olduğum hiçbir işte inisiyatifi başkalarına bırakacak yaradılıştaki bir insan değilim. Kıbrıs Cumhuriyetini ben kurmadım, statüsünü de ben hazırlamadım. Bana kalsa idi başka türlü hazırlardım. Bunu hükümetim de bilir. Ama devletimin müttelikleriyle birlikte imzaladığı ve garanti ettiği statüye göre yaşatılmasını kollamak benim görevlerim meyanındaydı. Rum'undan olsun, başkalarından olsun bu düzeni bozmayı kimler ve ne şekilde akıllarından geçirir, onu ben de, hükümetlerim de pekala bilirdik. Buna göre Kıbrıs'ta herkese davranışına göre, muamele anında yapılarak bu görev yerine getirilmiş, zihinler ve hisler, böyle yıkıcılıklar yerine yapıcı istikametlere yöneltilmeye çalışılmıştır. Ben orada bulunduğum süre zarfında ne bir Türk'ün Rum ateşiyle burnu kanamamış, ne Türk evleri yakılıp yıkılmış, ne de Türkiye'nin Kıbrıs'taki hakları tanınmazlık edilmiştir. Bilakis Denktaş'ın da bileceği gibi bugün Türkiye'nin notalarını geri çevirme cür'etini kendinde gören Makarios, kendisini ziyarete gelen Türk sefirinin tavsiye ve tenkitlerini can kulağı ile dinler veya hiç olmazsa böyle görünür, sefirin otomobili kapısından ayrılana kadar binek taşında esas vaziyetinde beklerdi. Bugün Rum çetecilerinin başında Türk mevzilerine saldıran Yorgaciz gibi eski bir Eoka'cı bile, Türk sefirini ziyaret ederek kendi polis komutanı Rum'u şikayet eder, bazı müfrit Eokacıların, Yunan adalarından gizlice Kıbrıs'a silah soktuklarından bahisle önlenmesi için Türkiye ve Yunanistan'dan yardım ve Kıbrıs polisi müfritlerin nüfuzundan kurtarmak için Türkiye ve Yunanistan'dan tecrübeli emniyet amirleri gönderilmesini rica ederdi. Bugün birbirleriyle kanlı bıçaklı olan karma Türk-Rum köylerinden birinin sakinleri, müşterek bir Türk-Rum köylü heyeti halinde Türkiye Büyükelçiliğine gelerek kendi hükümetlerinin köyleri ile ilgili bir tedbirine karşı Türk sefirinden yardım talep ederler ve büyükelçinin "Ben böyle işlere nasıl karışırım diye kendi büyüklerinize müracaat etmiyor...musunuz?" demesi üzerine Türk'ü Rum'u hep

bir ağızdan “Müracaat ettik, bizi dinlemediler bile, hiçbirine itimadımız yok, sen onlardan büyüksün, senin sözünü dinlerler” derlerdi. Türkiye’nin ve Türkiye Büyükelçiliğinin itibarı buydu. Daha uzaklara gitmeye gerek yok, bizzat kendisinden misal getireyim: Ben Kıbristan kati olarak ayrılmaya karar verdikten ve bunu Ankaraya bildirdikten sonra Dr. Küçük ve diğer temsilcileriyle beraber Büyükelçiliğe gelerek benden ayrılmamamı rica edenlerden biri de bizzat Denктаş değildir? Bunu o zaman mürailikle yaptıysa, bence kabahati daha da büyüktür.

Şimdi ben ayrıldıktan sonra, birbuçuk sene geçiyor, Yunan Hükümeti değişiyor, herkesin tutumu değişiyor, Kıbrısta benim icraatımla kattıyen ilgisi olmayan bir takım hadiseler oluyor. Esas görevleri hadiseler çıkmasını zamanında önlemek, bu yapılmadıysa büyümesine ve büyütülmesine suret-ı kat’iyede mani olmak olan ilgili şahıs ve hükümetler, sanki Yunan trajedyalarındaki gibi kendileri “koro”, olan bitenler de “ilahların değişmez takdiri” alev bacayı sarana kadar “Hadiseleri takip”le yetinmiyorlar. Aynı Denктаş da hiç sıkılmadan bunlardan bana sorumluluk payı çıkarmaya çalışıyor ve “Dırvana’nın iki senelik sefirliği müddetince Kıbrıs Türk’ü 22 senelik bir zaman kaybetmiştir.” diyor. Kıbrıslıları az geri götürmüşüm, biraz daha gayret etseymişim, daha da geriye (?) götürür, belki Kıbrısın Rum’unu da Türk’ünü de Eoka’cıların şerrinden ve “Raufcuların” ların kışkırtılmasında azade, Türk bayrağının himayesi altında patırtısız, gürültüsüz yaşayacakları mes’ut bir devire erıştirmişim. Ama maşallah hepsi koşar adımla bir buçuk senede bu mesafeyi çabuk kapattılar ve Kıbrısı bugünkü haline getirdiler.

Kıbrıs’ta diğer bir görevim de Türk Cemaatinin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına yardım etmektir. Cemaat meclisi başkanı sıfatıyla Denктаş ‘ın başlıca sorumluluğu da bu konularda idi. Çünkü bu kalkınmanın bütün mekanizması, yani okullar, sportif, sosyal ve kültürel dernekler, Kıbrıs’ta çok şumullu olan kooperatif teşkilatı, efkaf malları ve İngilizlerden tazminat olarak alınan bir buçuk sterlin evkaf parası, ve her sene Türkiye’den yapılmakta olan mali ve ayni yardım, bütün bu imkanlar, merkezi hükümetteki Rum çoğunluğunun her türlü müdahalesinden tamamen azade bir şekilde çalışmak yetkisine sahip olan cemaat meclisinin uhdesinde ve Denктаş da “değişmez” başkanı idi. Denктаş’ı ve etrafına kendi topladığı arkadaşlarının bütün enerji ve çabalarını, büyükelçilik kadrosuna binbir müşkülâtle temin edebildiğim, maliye, kültür, ticaret ve zirai kredi müşavir ve ateşelerinin ve zaman zaman Türkiyeden celbedilen diğer uzmanların da desteği ile bu istikamette toplanmaya aylarca nafîle yere uğraştık. Ama onun akli fikri bu işlerde değil, lüzumlu, lüzumsuz mütemadiyen Rumlarla didişmekte idi. Yazısında “Makarios un beyanatlarına karşılık vermesinin yasak edildiği”nden bahsediyor. Elbette Makarios a cevap vermek Denктаş’ın üstüne elzem değildi. Gerekiirse cevabı ya, Dr Küçük ya da Ankara verirdi, Denктаş’a “her koyun kendi bacağından asılır” dediysen bunu kastedmişimdir. Ama çok geçmeden anladım ki Denктаş’ın kafası

ile Cemaatinin bu kalkınmasını yürütmek çok güç olacaktır. Değiştirilmesinde daha fazla ısrar etmediğime sonradan pişman oldum. Cemaat meclisinin başında bu işe daha uygun biri olsaydı cemaatin hali bugün çok daha başka olabilirdi. Yazısında “işleri hep bir elden aynı hedefe gitmek için muhtelif organlar arasında bir koordinasyon komitesi kurulmasını istedik” dediğimden kastı da her halde bütün işleri Denктаş’ın elinde ve Denктаş’ın çizeceği hedefe gidilmesi hastalığı olsa gerek. Elbette ki böyle bir yetki ne Denктаş’a ne de herhangi bir Kıbrıslı Türk lidere veya heyete verilemezdi. Elbette ki bu kadar önemli yetki gerek Kıbrıs Türklerinin selameti, gerekse bütün Türk milletinin güvenlik ve menfaatleri bakımından ancak Ankara’nın elinde tutulması gerekirdi. Her halükarda ben o şekilde hareket ettim ve bundan ancak iftihar duyarım. Ben ayrıldıktan sonra bu tutum gevşetilmişse çok büyük hata edilmiştir.

Keza Yunan Hükümeti ve Kıbrıs’taki büyükelçileri, hiç olmazsa ben Kıbrıs’ta bulunduğum zamanlardaki kadar –ki çok daha kuvvetli olması gerekirdi - bu kontrolü Kıbrıs Rumları üzerinde idame ettirseydi ve zaman zaman bana kadar gelip müfrit Eoka’cıların Kıbrıs Rumları üzerinde kurmaya çalıştıkları tedhiş tahakkümünden duydukları endişeyi belirten aklı başında Rumlara kulak vererek, anlaşmalara koyduğu imzamin, müttefiklerine olan taahhüdlerinin ve kendi öz milli menfaatlerinin sorumluluğunu müdrük olarak bu müfritlerin terbiyesini verseydi, bugünkü fecaate yol açan hadiselerden hiçbiri olmazdı.

Denктаş in yazısında bahsettiği bir hususa daha temas etmek isterim. “1958 şehitlerini anacaklarmış, ben derhal müdahale ediyor, “bayrak çekemezseniz, bayrakları yarıya indiremezsiniz” diyor ve 1958 mücadelesinde canlarını veren şehitlerin anma gününe “hicapver bir gün” diyecek kadar ileri gidiyor”muşum. ve bana “hatırlatıyormuş ki, Türk bayrağı aynı zamanda Kıbrıs Türklerinin de bayrağıdır ve şehitleri için Türk bayrağının çekilmesine müdahalesi yanlıştır” fakat “neticede cemaat meclisinin ikinci başkanı Doktor Necdet Uzel istifaya mecbur ediliyor”muş.

Denктаş’ın hakikatleri tahrifi karşısında onun namına cidden ben sıkılıyorum ve bu açıklamayı zoraki, fakat onun söyledikleri karşısında maalesef zaruri olduğu için yapıyorum: Kıbrıs türklerinin “şehitleri anma günü” vardır ve bu da 28 Ocaktır. O gün 1958 Lefkoşa’da Türklerin nümayişine mani olmaya çalışan İngiliz kuvvetleri ile Türkler arasında çıkan hadiselerde birkaç Türk şehit olmuş ve bu vesileyle bugün, “şehitleri anma günü” olarak ilan edilmiştir, bugünün anılmasına mani olmak veya bugünden “hicapaver” diye bahsetmek şöyle dursun, ben de dahil olmak üzere bütün sefaret erkani, alayımız subayları törende hazır

Hbulunduk. Buna mukabil cemaat meclisi bir de 7 Haziran gününü “milli mücadele günü” namı altında kutlamayı tasarlamış tereddüte düşen Dr Küçük de bana danışmıştı. Öğrendik ki 7 Haziran, yine 1958 de bilahare Rum olmadıkları anlaşılan bazı tahrikçiler tarafından Lefkoşa’daki Türk basın Bürosunda bomba patlatılması üzerine “milli galeyana” getirilen Lefkoşa Türklerinin ayrıca İstanbul’daki 6-7 Eylül olaylarına benzer hasarlar yapmasının yıldönümüdür. O gün Türklerden ölen filan da yoktur. Böyle şayan-i esef bir hadisenin yıldönümünün “milli” bir gün olarak kutlanılmasının ve bu vesileyle her tarafa Türk bayrağı çekilmesinin kat’iyen yakışık almayacak bir hareket olacağını, hele İstanbul’daki 6-7 Eylül hadiseleri mes’ullerinin o sırada Türkiye de muhakemeleri cereyan ederken, tıpkısı bir hadisenin Kıbrıs Türklerince kutlanmasının çok daha vahim bir hata teşkil edeceğini anlattım. Dr Küçük de fikrime iştirak ettiğini söyleyerek yanımdan ayrıldı. Buna rağmen öğrendik ki, o sırada Kıbrıs ta bulunan Denктаş a vekalet eden cemaat meclisi ast başkanı Dr Necdet Ünel, bu yıl dönümünü resmen kutlamak kararındadır ve bu cemaat müesseselerini bu yolda emirler vermektedir. Kendisini görüşmek üzere elçiliğe davet ettim, gelmedi. Bunun üzerine yazılı olarak kendisine ve Türk cemaatinin ilgili makam ve müesseselerine ve bu meyanda Türkiyeli müdürlerin iradesinde olan Türkiyeden gönderilen paralarla yürütülen okullara mezkûr günde Türk bayrağı çekilerek kutlama törenleri yapılamayacağını kesin olarak bildirdim. Buna rağmen Dr Necdet Ünel in peşine bir takım adamlar takarak teker teker okullara, camilere gittiği, okul müdürleri ve muhterem bir insan olan müftünün mümanatına rağmen zorla bu yerlere bayrak çekirmeye çalıştığı haber verildi. Bu durumun üzerinedir ki, Ankara’nın kesin kararı neticesinde Dr Necdet Ünel istifa etmek zorunda kaldı. Hadise budur ve benim “Hicapaver bir gün” dediğim gün bugündür. Şimdi kalkmış Denктаş bütün bu olan bitenleri bile bile, hakikatleri tamamen tahrif ve “bayrak” “şehit” “mücahit” mukaddes mevhumlarını hileli bir şekilde istismar ederek, o zamanki Türkiye büyükelçisi ve Türkiye Hükümetini Türk umumi efkarına jurnal etmeye yelteniyor ve bana “Türk bayrağını Kıbrıs Türkünün de bayrağı olduğunu hatırlatıyor” ben kendisine hatırlatayım ki. Bu böyledir, çünkü Kıbrıs Türkü de Türk Milletinin ayrılmaz ve onun kurallarına bağlı bir parçası olduğunu Denктаş’ın hilafına tamamen müdriktir ve Denктаş’lardan benzerlerinden tamamen ayrı ruh ve kafada olan kahraman köylüsü ve sokak palavracılığından en az benim tiksindiğim kadar tiksindiklerini yakinen bildiğim hakiki “mücahit” leri ile, bu bayrağın nerede ve nasıl kullanılacağını iyi bilir.

Ο Άγιος Νικόλαος Πριγκήπου: Η Θαμμένη Μνήμη του Νησιού*.

Ali Erkurt, Αρχιτέκτων

Στα πρόσφατο σχέδιο αστικής ανάπλασης, ο περιβάλλον χώρος γύρω από την Ι. Μονή Αγίου Νικολάου Πριγκήπου, ορίστηκε για λειτουργίες ως χώρου αποθήκευσης και δημοτικών υπηρεσιών και άρχισαν οι εργασίες κατασκευής για την μετατροπή αυτή. Υποβάλαμε ένσταση, προσφύγαμε στην δικαιοσύνη και περιμένουμε. Αυτός ο γοητευτικός κόλπος και το περιβόλι όπου ξεκίνησε η ιστορία της Πριγκήπου,

το δάσος που το περιβάλλει τον οπωρώνα και τα λευκά κτίρια του Μοναστηριού που ακολουθεί η μικροσκοπική κοιλάδα, και ο Άγιος Νικόλαος που προσπαθεί ακόμα να εκφράσει την ομορφιά. Θα ήθελα να σας παρουσιάσω μερικά αποσπάσματα από τα διαβάσματά μου για τον Άγιο Νικόλαο. Ας προσπαθήσουμε να καταλάβουμε μαζί τι είναι αυτή η όμορφη μικρή κοιλάδα, στην οποία λένε ότι μπορούμε να χτίσουμε μια αποθήκη ή ένα κτίριο. Πώς

μπορούμε να εξηγήσουμε ότι αυτό το μέρος είναι η μήτρα του ανθρώπινου κόσμου της Πριγκήπου;



Ο Χώρος πέριξ της Ι. Μονής Αγίου Νικολάου

Το όνομα του βιβλίου είναι Πρίγκηπος Μια Ιστορία Νήσου (Büyükada Bir Ada Öyküsü), της Semiha Akpinar. Στο εξώφυλλο του Βιβλίου φαίνεται ο Άγιος Νικόλαος, το γύρω περιβόλι του και ο κόλπος. Θα ήθελα να σας παρουσιάσω μερικά αποσπάσματα από τα διαβάσματά μου για τον Άγιο Νικόλαο. Ας προσπαθήσουμε να καταλάβουμε μαζί τι είναι αυτή η όμορφη μικρή κοιλάδα, στην οποία λένε ότι μπορούμε να χτίσουμε μια αποθήκη ή ένα κτίριο. Πώς μπορούμε να εξηγήσουμε ότι αυτό το μέρος είναι η μήτρα του ανθρώπινου κόσμου της Πριγκήπου;

* Το άρθρο είναι μετάφραση από το περιοδικό Adalı τεύχος Δεκεμβρίου 2023.

Semiha Akpinar, το βιβλίο «Πρίγκηπος: Μια ιστορία νήσου», εκδόσεις Adalı. 2014.

Η Semiha Akriņar απεβίωσε τον Δεκέμβριο του 2023 και τώρα βρίσκεται μέσα στη γη του αγαπημένου της νησιού. Επειδή έφτασα αργά στο νησί, δεν είχα την ευκαιρία να την δω ούτε μια φορά. Την γνωρίζω από τα γραπτά της, τα βιβλία και τα ίχνη της στο Μουσείο Νήσων. Στη βιβλιοθήκη μου, το βιβλίο της Πρίγκηπος Μια Ιστορία Νήσου [1] με μια φωτογραφία του Αγίου Νικολάου στο εξώφυλλό του με κοιτάζει. Το νησί όπου πέρασε τη ζωή της η κυρία Semiha. Βρισκόμαστε στη δεκαετία του 1940. Μαζί της, φτάνουμε πίσω στο παρελθόν της Πριγκήπου και του Αγίου Νικολάου, όπου διαδραματίζονται οι οικογενειακές αναμνήσεις:

«...υπήρχε ένας λαχανόκηπος του Αγίου Νικολάου στην άκρη της παραλίας: είχε άφθονο νερό και πολλά προϊόντα. Όλος ο κήπος ήταν καταπράσινος. Στις πέργκολες υπήρχαν άφθονες ντομάτες, πιπεριές, κολοκυθάκια, μελιτζάνες κήπου, φασόλια και κολοκυθάκια αμπέλου. Ένα μαγκανοπήγαδο με ρόδες με άλογο με κλειστά μάτια ανέβαζε νερό από το πηγάδι και ο κήπος ποτιζόταν».[2]

Η Akriņar σημείωσε ακριβώς πέντε τοποθεσίες πηγαδιών στον κήπο του Αγίου Νικολάου στον κατάλογο χαρτών με τίτλο «Πρίγκηπος σε χάρτες και σχέδια οδών (Harita ve Sokak Planlarında Būyūkada)» [3], τον οποίο ετοίμασε ως συμπλήρωμα αυτού του βιβλίου. Σήμερα, αυτά τα πηγάδια είναι απλώς σημάδια. Στη βόρεια πλαγιά του κήπου υπάρχει ένα σπίτι της κυρίας Semiha, που ο πατέρας της, Ali Akriņar, καλλιέργησε τον λαχανόκηπο του Αγίου Νικολάου μεταξύ των ετών από το 1946 μέχρι και το 1964. Συνεχίζει:

«Ο κήπος είχε 4 πηγάδια, 2 μικρά και 2 μεγάλα. Ο πατέρας μου είχε στήσει τα γυάλινα καλύβια μας (μπορούμε να το ονομάσουμε και ένα είδος θερμοκηπίου) για την καλλιέργεια δενδρυλλίων στη γωνία δίπλα στο δάσος και στον τουριστικό δρόμο. Υπήρχε ένα άλλο μικρό πηγάδι δίπλα στα παράθυρα. Έβγαζε νερό από ένα από τα άλλα 2 μικρά πηγάδια, που οδηγούσε ένα άλογο. Όλα ήταν πηγάδια με φλέβες με άφθονο νερό.»[4]

Ο Άγιος Νικόλαος είναι στη μέση μιας περιοχής όπου υπάρχει καλλιέργεια στο Νησί. Η εξήγηση του Akriņar είναι τόσο πολύτιμη που φαίνεται να δείχνει πώς θα αξιοποιήσουμε αυτά τα μέρη σήμερα.

Στα παιδικά μου χρόνια, η πλευρά της κοιλάδας κοντά στο Μοναστήρι ανήκε στους επιχειρηματίες Ahmet και Aziz Boronali και η άλλη πλευρά καλλιεργούσαμε, ανήκε στον Ali Riza Serteser, όπως εξήγησα παραπάνω. 1-1,5 μ., το ένα από τα όρια αυτών των δύο κήπων και το άλλο ακριβώς πάνω από τον κήπο του Ali Riza Bey. Δύο υδάτινες τάφροι κατέβαιναν κάθετα προς τη θάλασσα από τους πρόποδες του δάσους, περνώντας κάτω από τον περιφερειακό ασφαλτόδρομο μέσα από έναν πέτρινο διάδρομο και φτάνοντας στη θάλασσα. Με αυτόν τον τρόπο, εμποδιζόταν η υπερχειλίση του περιβάλλοντος την περίοδο των βροχών».[5]

Σήμερα, γνωρίζουμε πολύ καλά ότι μετά από τις βροχές, ο Άγιος Νικόλαος και ο δρόμος μένουν μέσα στο νερό, και τα βροχόνερα, με λασπόχρωμο των ημερών μας του χειμώνα, γεμίζει το δρόμο.

Η ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΗΠΟΥ – Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΦΡΟΥΡΕΙΟ.

Η Χώρα είναι η πρώτη περιοχή κατοίκησης της ν. Πριγκήπου. Το πιο απάνεμο λιμάνι του νησιού είναι ένας κόλπος με πάντα ήρεμα νερά, κλειστός στα νοτιοδυτικά της θάλασσας του Μαρμαρά. Είναι μια κοιλάδα με το πολύ 70 στρέμματα εύφορης γης, απομακρυσμένη από τους ψυχρούς βόρειους ανέμους και μια τέλεια περιοχή χωριού νοτιοανατολικά για τους πρώτους αποίκους. Η μόνη γεωγραφία όπου μπορεί να δημιουργηθεί μια οικεία ζωή στην νήσο Πρίγκηπο είναι τα εδάφη του νησιού με θέα την Αντιρόβυθο (Sedef). Ο κόλπος του Αγίου Νικολάου και τα περιβόλια του είναι τα καλύτερα του Νησιού. Επιπλέον, η δυνατότητα παρακολούθησης της θαλάσσιας κυκλοφορίας προς την Νικομήδεια (Izmit) ήταν επίσης σημαντική για την ασφάλεια εκείνη την εποχή. Είναι ένα σημείο που μπορούν να περάσουν τα ψάρια, και το καταδυτικό ψάρεμα γίνεται εδώ και χρόνια για αυτό το λόγο. Ζωή χωριού με επαρκή και παραγωγική αγροτική γη, φυσικό λιμάνι για θαλάσσιες μεταφορές και κοντά στη στεριά, με άφθονα ψάρια. Δεν είναι τυχαίο που είναι εδώ και ο Άγιος Νικόλαος, ο άγιος των ναυτικών.

«Τότε ο κήπος του Αγίου Νικολάου ήταν πολύ γνωστός. Οι νησιώτες από όλο το νησί έρχονταν με άμαξες (παγτιόνια) και αγόραζαν λαχανικά. Το έδαφος του κήπου ήταν πολύ γόνιμο. Ήταν γνωστό ότι καλλιεργούνταν από τους ιερείς και τους μοναχούς της Εκκλησίας και της Μονής του Αγίου Νικολάου από τα αρχαία χρόνια. Όσοι καλλιεργούσαν αυτή την κοιλάδα είχαν κανονίσει το υδάτινο καθεστώς της κοιλάδας έτσι ώστε να μην βλάπτει το έδαφος.

Η Μονή του Αγίου Νικολάου είναι το θρησκευτικό κέντρο αυτού του πρώτου οικισμού. Όταν πρωτοχτίστηκε το μοναστήρι, ήταν πιο κοντά στην ακτή, χαμηλότερα από τη σημερινή του θέση.

«.....Όταν όμως το κυρίως μοναστήρι και η εκκλησία στην ακτή κατέρρευσαν προς τη θάλασσα, τον 16ο αιώνα. Ξαναχτίστηκε τον 19ο αιώνα, με το ίδιο όνομα και στη σημερινή του θέση. Τα υπολείμματα του πηγαδιού νερού που ανήκε στο αρχικό μοναστήρι βρέθηκαν περίπου 1 μέτρο μακριά από τη θάλασσα. Αυτό το γεγονός έκανε το Μοναστήρι να γίνει γνωστό ως Βυθισμένο Μοναστήρι στους κατοίκους του νησιού».[6]

Αυτή η κατασκευή ήταν γνωστή ως το «Βυθισμένο μοναστήρι» για χρόνια.

«Υπάρχουν και άλλα έγγραφα στα οποία αναφέρεται έτσι το όνομα της Μονής. Ένα από αυτά είναι μια αναφορά που έγραψε στο Υπουργείο Παιδείας ο Ali Haydar μπέης, Διευθυντής Εγγράφων του Υπουργείου Εσωτερικών, το 1889. Σύμφωνα με την αναφορά αυτή, ο Ali Haydar μπέης ζητά άδεια για τη διεξαγωγή αρχαιολογικής ανασκαφής στην περιοχή που ονομάζεται Βυθισμένο Μοναστήρι. Μια άλλη καταγραφή βρίσκεται στο θρησκευτικό ληξιαρχείο με αριθμό 6 των νησιών και αφορά το αίτημα του Μιμίκου και του αδελφού του Παναγιώτη, για να δημιουργήσουν ένα κήπο γαρυφάλων, «γύρω από το Βυθισμένο Μοναστήρι». [7]

Είναι πραγματικά ενδιαφέρον ότι ο Ali Haydar Bey ζήτησε μια αρχαιολογική ανασκαφή το 1889; Είναι προφανώς ένα αναπάντητο αίτημα, αλλά εντυπωσιάζει τον κόσμο. Το ότι ο Μιμικός και Παναγιώτης ζήτησαν να δημιουργήσουν ένα κήπο για τα γαρυφάλια δείχνει τι καλή προσπάθεια γινόταν στο περιβάλλον αυτό.

Αν διαβάσουμε τα αναφερόμενα από τον Ακύλλα Μήλα:

«Το Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου, που υπάγεται στο Πατριαρχείο, χτίστηκε σε ένα «ευχάριστο χώρο» στο πλάι και λίγο πιο πάνω από τον ομώνυμο κόλπο, ακριβώς απέναντι από την νήσο Αντιρόβυθο. Σε εκείνο το σημείο συναντώνται οι πευκόφυτες πλαγιές των Μονών Αγίου Γεωργίου και Χρήστου Σωτήρος. «Η πρώτη από αυτές τις πλαγιές είναι πιο απότομη και ψηλότερη και εκτείνεται προς τον Διάσκελο (Λούνα Παρκ)». Ο Διάσκελος συμπίπτει με την κορυφή της τριγωνικής κοιλάδας όπου βρίσκεται ο Άγιος Νικόλαος. Κατεβαίνοντας από εκεί προς το παλιό περιβόλι, φτάνετε στο τμήμα του κόλπου όπου βρίσκεται η ημικυκλική αποβάθρα και το παλιό νταλιάνι, που κάποτε ήταν καλυμμένο με χαλίκι και σήμερα είναι γεμάτοι με χώμα. «Τα ερείπια του παλιού λιμανιού και το βυθισμένο Βυζαντινό Μοναστήρι στο βυθό της θάλασσας ήταν ορατά πριν γεμίσει ο κόλπος».[8]

Η κατάκτηση της Πριγκήπου από τους Οθωμανούς περιγράφεται στην 35η σελίδα του υπέροχου βιβλίου για την Πρίγκηπο του Moris Danon Collection που έγραψε η αγαπητή Bücke Uras, που κυκλοφόρησε πρόσφατα.

Ο Μιχαήλ Κριτόβουλος (1410-1470), ο οποίος είδε την οριστική κατάρρευση της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, περιγράφει τη στρατιωτική στρατηγική που εφαρμόστηκε στην κατάκτηση της Būyūkada στο έργο του με τίτλο Ιστορία, στο οποίο έγραψε την άνοδο των Οθωμανών σε πέντε βιβλία: «Εκεί, σε ένα λόφο δίπλα στο κύριο μοναστήρι του νησιού, από τους μοναχούς κατά των πειρατών. Υπήρχε ένας ισχυρός πύργος ως καταφύγιο, που πιθανότατα χτίστηκε κατά την επιδρομή της Καταλανικής Μεραρχίας στην Αυτοκρατορία. Η μικρή φρουρά των τριάντα ανδρών αρνήθηκε να παραδοθεί. Ο Μπαλτάογλου έφερε μαζί του κανόνια, αλλά οι οβίδες δεν είχαν καμία επίδραση στα χοντρά τείχη. Μόλις λοιπόν ο άνεμος ήταν ευνοϊκός, μάζεψε θάμνους τους οποίους τοποθέτησε κοντά στα τείχη και προσθέτοντας θείο και πίσσα στη φωτιά, τους άναψε. Οι φλόγες περικύκλωσαν γρήγορα το κτίριο. Μερικοί από αυτούς που υπερασπίζονταν τον πύργο χάθηκαν μέσα στα τείχη. Όσοι γλίτωσαν από τις φλόγες πιάστηκαν και καταδικάστηκαν σε θάνατο. Στη συνέχεια ο Μπαλτάογλου συγκέντρωσε τους άμαχους κατοίκους του νησιού και τους πούλησε όλους σε σκλάβους για να τους τιμωρήσει επειδή επέτρεψαν την αντίσταση στα εδάφη τους».[9]

Επικαλούμενος τα έργα του βυζαντινού ιστορικού Μιχαήλ Κριτόβουλου, ο Ουράς γράφει ότι κατακτήθηκε ένας πύργος σε λόφο δίπλα στο κύριο μοναστήρι του νησιού. Η κύρια μονή των Αδανών ήταν η παλαιότερη Γυναικεία Μονή; Χρειάζεται βέβαια περισσότερη έρευνα για να μάθουμε αν πρόκειται για το παλαιότερο μοναστήρι της Αγίας Νικόλας, αλλά είναι βέβαιο ότι κατακτήθηκε κάστρο ή πύργος πολύ κοντά στο χωριό Kariye. Αυτό αυξάνει την ιστορική σημασία και αξία της περιοχής.

ΠΩΣ ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΗΚΕ ΑΥΤΗ Η ΟΜΟΡΦΙΑ;

Ξεκινήσαμε με τη Semiha Akripar. Ας κλείσουμε με την αποκαρδιωτική αφήγηση της:

«...Πρώτον, οι τάφροι μπλοκαρίστηκαν από τα συντρίμμια και το χώμα εκσκαφής από τα εργοτάξια που συσσωρεύτηκαν στον κόλπο. Στη συνέχεια, αυτά τα συσσωρευμένα μπάζα και χώμα αυξήθηκαν τόσο πολύ που όλος ο κόλπος γέμισε, μετατράπηκε σε γήπεδο ποδοσφαίρου και τελικά ο Δήμος ανέλαβε να γεμίσει την θάλασσα. Ωστόσο, πουθενά αλλού στην Πρίγκηπο η θάλασσα, ο δρόμος και η στεριά πίσω από το δρόμο δεν είναι τόσο αρμονικά και στο ίδιο επίπεδο. Πουθενά αλλού στο νησί το φως του φεγγαριού δεν είναι τόσο όμορφο όσο στον κόλπο του Αγίου Νικολάου. Εκείνες τις φεγγαρόλουστες νύχτες, ενώ άκουγα τη μελωδία του λαχανόκηπου και το νερό που στριφογύριζε από τη μέρα, έπαιζα και σχολικά τραγούδια, ταγκό και εμβατήρια με το μαντολίνο στην πέργκολα ο αδερφός μου είχε στήσει ανάμεσα στα κλαδιά της δαμασκηνιάς στην κορυφή του πηγαδιού ή κάτω από τα δέντρα, Μερικές φορές θυμάμαι να κολυμπάω στη θάλασσα. Όσο για τον κήπο, χύθηκε χώμα εκσκαφής, μπάζα και σκουπίδια το μετά τις αυτοδιοικητικές εκλογές του 1984 και έγινε ακαλλιέργητο».[10]

Λες και όλοι οι δήμαρχοι από το 1984 είχαν ορκιστεί να καταστρέψουν αυτή την αξία.

Κάθε θέμα που θίγουμε είναι ένα ξεχωριστό θέμα και μας πονάει πολύ να τα διαβάζουμε μπροστά σε μια τέτοια απαξιωτική χρήση αυτού του μέρους. Υπάρχει επίσης μεγάλος κίνδυνος να νομιμοποιηθεί αυτή η κακή χρήση μέσω των χωροταξικών σχεδίων. Η εξέλιξη αυτή σε καμία περίπτωση δεν συνάδει με τις αρχές προστασίας της φυσικής, ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ας αφαιρέσουμε μαζί αυτά τα μπάζα. Δεν υπάρχει κακό, χτίζουμε ένα όμορφο μαυσωλείο για τα οστά των φίλων μας αλόγων που είναι θαμμένα με έναν εκσκαφέα στον ίδιο χώρο, αναζωογονούμε το χώμα μας, χτίζουμε τα θερμοκήπια μας και μεγαλώνουμε τα λουλούδια μας, τακτοποιούμε τα κρεβάτια του κήπου μας, πραγματοποιούμε υποδειγματική οικολογική αποκατάσταση. Στο μεταξύ αποκαλύπτονται και μνήμες, ιστορίες και φωνές των αρχαίων νησιωτών που ζούσαν στην περιοχή αυτή.

Ο Άγιος Νικόλαος είναι ο τόπος όπου είναι θαμμένη η μνήμη της Πριγκήπου.

Παραπομπές:

[1] Semiha Akpınar, Büyükada Bir Ada Öyküsü, Adalı Yayınları. 2014,

[2] Semiha Akpınar. a.g.e, s. 316

[3] Semiha Akpınar, Harita ve Sokak Planlarında Büyükada, Adalı Yayınları 2014

[4] Semiha Akpınar, Büyükada Bir Ada Öyküsü, Adalı Yayınları. 2014, s. 317

[5] Semiha Akpınar, a.g.e. s.319

[6] Duygu Saygın, XIX. Yüzyılda Büyükada (Sosyal ve Ekonomik Durumu), Libra Yayınları 2023, s.72

[7] Duygu Saygın, a.g.e. s. 72

[8] Akillas Milas, Hala Hatırlıyorum, Adalı Yayınları, 2013 s. 115

[9] Büke Uras, Büyükada Moris Danon Koleksiyonu, Yapı Kredi Yayınları, 2023 s.35

[10] Semiha Akpınar, Büyükada Bir Ada Öyküsü, Adalı Yayınları. 2014, s. 319

Summary of the articles in the present Newsletter of the Ecumenical Federation of Constantinopolitans (EFC)

- Sixty years of the mass scale deportation of the members of the Greekorthodox minority of Istanbul., p.1-3. The revelation of the preplanning of this human violation during a closed room session in a trial organized by the military junta of 27 May 1960 against the elected government of Republic of Türkiye in 1960 (in Greek and Turkish Language), p.5-11.
- EFC travel mission to Constantinople, p.4.
- Conference for Youths, p.12.
- Social Solidarity Activities, p. 13-14.
- Kosmetio Foundation “Home of Constantinopolitans”53 years Social Solidarity to Expatriated Greeks of Constantinople,p.15-18.
- Honest and prophetic views 60 years ago in an article by the first Ambassador of Türkiye in Cyprus Emin Dirvana,p.19-29.
- St. Nicholas Monastery in the island Prinkipo by Ali Erkurt, p.30-35.

İstanbul Rumların Evrensel Federasyonunun (İREF)

Bu Bültende yer alan makalelerin özeti

- Etablis statüsünde İstanbul Rum Toplumuna karşı kitlesel tehcirinin 60 yılı, s.1-3. Yassıada mahkemelerinin 6-7 Eylül davası sırasında İstanbul Rum Toplumunun kitlesel sınır dışı edilmesinin evvelden planladığının ortaya çıkması , s.5-11.
- İREF temsilciliğinin İstanbul’a ziyareti,s.4.
- Gençlik Konferansı, s.12.
- Sosyal dayanışma etkinlikleri, s.13-14.
- Kosmetio Vakfının 53 yıl Sosyal Dayanışma etkinlikleri, s.15-18.
- 60 yıl önce Türkiye'nin Kıbrıs Cumhuriyetinde (1960-1962) ilk Büyükelçisi Emin Dirvana'nın dürüst ve geleceği gören görüşleri, s.19-29.
- Ali Erkurt 'un Büyükada Aya Nikola Manastırı - Adanın gömülmüş hatıratı başlıklı makalesi.

ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΟΙ.ΟΜ.ΚΩ

- «Η Ένωση Κωνσταντινουπολιτών» με τα δύο μέλη σωματεία <http://www.enokon.gr/>
 - «Νέος Κύκλος Κωνσταντινουπολιτών»
 - «Σωματείο Ελλήνων Υπηκόων Απελαθέντων εκ Τουρκίας»
- «Ένωση Ομογενών εκ Κωνσταντινουπόλεως Βορείου Ελλάδος» <https://syllogoskbe.wordpress.com/>
- «Αδελφότης Κωνσταντινουπολιτών Μεγάλου Ρεύματος "Ο Ταξιάρχης"» <http://www.megarevma.gr/>
- «Σύνδεσμος Μεγαλοσχολιτών» <http://www.megalixoli.gr/>
- «Σύλλογος Ζαπτίδων» <https://www.facebook.com/events/610745252286345/>
- «Σύνδεσμος Κεντρικιάδων»
- «Σύνδεσμος Ιωακειμειάδων»
- «Φιλανθρωπικός Σύνδεσμος Γαλατά Κωνσταντινουπόλεως»
- «Αθλητικός Όμιλος Ταταύλα» <http://www.tatavlasc.gr/>
- «Αθλητικός Σύλλογος Πέρα» <http://as-pera.gr/>
- «Αθλητικό Βυζαντινό Κέντρο»
- Σύλλογος Πριγκηπιανών «Άγιος Γεώργιος ο Κουδουνάς» <https://www.facebook.com/SylogosPrigipianon/>
- «Μορφωτικός Σύνδεσμος Χάλκης «Ο Άγιος Νικόλαος»» <http://www.halki-morf-sind.gr/>
- «Ο Εν Αθήναις Σύλλογος Μουσικοφίλων Κωνσταντινουπόλεως» <http://www.cmkon.org>
- «Σύνδεσμος των εν Ελλάδι Ζωγραφειωτών Κωνσταντινουπόλεως» <http://sezografyon.gr/home/>
- Εστία Κωνσταντινουπόλεως <http://estiakon.gr/>
- Σύνδεσμος Ελλήνων Βετεράνων Αθλητών Στίβου Κωνσταντινουπολιτών
- Μορφωτικός Σύνδεσμος Μακροχωρίου Κωνσταντινουπόλεως «Το Έβδομο του Βυζαντίου» <https://www.facebook.com/makrochoricon>.
- Εθελοντές για την Κωνσταντινούπολη.

ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΕΚΤΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

- «Σύλλογος Κωνσταντινουπολιτών Γερμανίας»
- «Ομοσπονδία Κωνσταντινουπολιτών Αυστραλίας» με 3 σωματεία στις περιοχές της Αυστραλίας
- «Σύλλογος Κωνσταντινουπολιτών Ελβετίας» www.agcos.ch
- «Σύλλογος Κωνσταντινουπολιτών Ηνωμένου Βασιλείου» <https://www.facebook.com/acguk.net/>

ΑΡΩΓΑ ΜΕΛΗ

- «Επτάλοφος» Ιστορική Βιβλιοθήκη Μελέτης και Έρευνας
- Σύλλογος των Φίλων της Πατριαρχικής Μεγάλης του Γένους Σχολής.
- Φίλων Βυζαντινών Τεχνών
- Πολιτισμού & Κοινωνικής Ανάπτυξης.
- Ένωση Κωνσταντινουπολιτών Μικρασιατών Βορείου Αττικής η "Αγία Σοφία".
- Εταιρεία Μελέτης της καθ' ημάς Ανατολής <https://www.facebook.com/etmelan1/>
- Ελληνικός Σύλλογος Κωνσταντινουπολιτών Σικάγου.
- Ελληνικός Σύλλογος Κωνσταντινουπολιτών περιοχής Washington D.C.